LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Valdemārs Lambergs. Eßlingen/N., Breite Str. 6—8. Printer: Ungeheuer & Ulmer. Ludwigsburg, Körnerstr. 16. Published twice weekly. Circulation 11.000.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 1 (345)
Trešdien, 1950. g. 4. janv.
Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V. Lambergs; galvenā redaktora vietnieks: M. Cullītis. Redaktori: A. Bolšteins, Fr. Igals, J. Jēkabsons, B. Šiselis, H. Mindenbergs, E. Raisters, L. Švarcs. Redakcijas adrese: Esslingen/N., Breite Str. 6—8, telefons 17339.

PARTIZANU CĪŅAS SPARS LATVIJĀ IR NESALAUZTS

Angļi zaudējuši kādreizējo popularitāti Baltijas valstīs

Pa to pašu ceļu, pa kuru mēs saņēmām no dzimtenes latviešu partizānu vēstījumu, kuru publicējām 30. dec. numurā, esam saņēmuši arī šo autentisko ziņojumu par komūnistu terroru, partizānu cīņām, iedzīvotāju sastāvu un noskaņojumu Latvijā.

Pēdējā laikā strauji pieaug Latvijas iedzīvotāju skaits Baltijas valstīs. Latvijā 1948. g. otrā pusē, pēc ticamiem datiem, iedzīvotāju skaits bijis aptuveni 2,8—3 miljoni. Latviešu skaits Latvijā 900.000—1.000.000, Lietuvā latviešu 10.000—15.000. Polijā — 5.000. Tajā pašā laikā Latvijā bijis apmēram 800.000—900.000 baltkrievu, lielkrievu, ukraiņu, mongoļu uc. Mongoļu un krējo Āzijas Krievijas pilsoņu skaitu Latvijā aplēš 100.000—130.000. Nespējami aplēst armijai piederīgo skaitu, jo tie atrodas vienmēr kustībā. Tas varētu būt starp 150.000—200.000. Tāpat vēl 1948. g. Latvijā ieradušies daudz tā saukto „maišelnieku", kuru skaits precīzi nav nosakāms.

Jauktas latviešu un krievu laulības visvairāk notikušas Rīgā, Liepājā, Daugavpilī, bet laukos: Kurzemē — Ventspils apkārtnē, Ēku, Sarnātes, Užavas, Kolkas, Zones, Mērsraga pagastā, Tukuma apkārtnē; Zemgalē — Bauskas apkārtnē, Zaļenieku, Valles, Neretas, Līzalves, Biržu un Daudzevas pagastos, no latviešu iedzīvotājiem gandrīz pilnīgi atbrīvots Seces, Sunākstes un Zasas pagasts; Vidzemē — Igas jūrmalas zvejnieku rajons, Saulkrastos, Carnikavā, Puiķulē, Siguldā (sevišķi pēdējā) un Cēsīs; Latgalē — visos tajos pagastos, kur daudz maz ievērojams Lauku krievu skaits.

Vispār, Latvijā jauktu laulību skaitu vērtē ne vairāk kā 150—200.000. Ļoti neliels ir jaukto laulību skaits ar ārzemniekiem, ko aplēš 5.000, biežāk sastopami gadījumi, kad atvaļinātie nodibinājušies kopdzīvi ārpus laulības. Lai izvairītos no pieaugošā spiediena laulībām ar okupācijas varas pārstāvjiem, noslēdz tūkstošiem latviešu laulību pašu latviešu starpā. Latviešu vīriešu laulību skaits arī atvaļinātajiem sasniedz pāris tūkstošus. Ziņas par to, ka ikviens krievu virsnieks savu latviešu sievu — pa laikam arī daļai tās ir fabriku kantorisšu — jau pēc dažiem kopdzīves gadiem nosūta pie saviem vecākiem uz Krieviju. Kāpēc to dara, tālāk nav noskaidrots. Neapšaubāms ir tikai tas, ka latvietes, kas ārzemju dēļ un ilgās dzīvot pārāka cilvēka dzīvi spērušas šo soli, gandrīz visos gadījumos bezgala vīlušās. Tā kāda padarkanarmieša sieva reiz savai draudzenei valsirdīgi atzinusies: „Es dzīvoju vienīgi labāku dzīvi un esmu virsnieka sieva. Bet patiesība ir tā, ka, atskaitot divus bērnus, nekā cita neesmu sasniegusi."

Latvieši dzimtenē lūdz saskaitīt viņu pašreizējo neapskaužamo stāvokli un bargi nesodīt tos ģimenes cilvēkus, kas bijuši spiesti noslēgt fiktīvas laulības pašu latviešu starpā, lai sevi saglabātu. Latvis stāja dzimtenē visumā ir nevaiksnāja. Viņa kļuvusi apzinīgāka, izlepnāka. Par tādu viņu padarīja pēdējie gadi, un bez šīs apziņas nevēks Latvijā un citās Baltijas zemēs tagad ir pazudis. Tikai ļoti retos gadījumos karos ielās var sastapt latviešu vecākās paaudzes vietes okupācijas karaspēka pārstāvjus. Tādā gadījumā tie vienmēr ir krievi.

Igaunijai, Latvijai, Lietuvai un Polijai trūkst medikamentu, medicīnisko instrumentu rentgenu un fizioterapijas kabinetiem un operāciju zālēm. Ļoti slikts medicīniskais personāls — lielākais vairums ar nepabeigtu augstskolas izglītību vai ārpus institūtu izglītību, kas iegūta Krievijā. Rajona ārstu vairs nav un slimušajiem kolhozniekiem jāsamierinās ar to medicīnisko palīdzību, ko iespēj sniegt retie lauku feldšeri, vai arī tiem jāgriežas pie ārstiem pilsētās. Ārsta apmeklējumam ikreizes vajadzīga kolhoza priekšnieka rakstveida atļauja. Apmeklējot ārstu — speciālistu apriņķa pilsētā vai Rīgā, jāizprasa milicijas vai vietējās MVD daļas priekšnieka rakstveida atļauja.

Vēl vienmēr Baltijā ieplūstošie krievu civilisti ievazā epidēmiskas slimības, piem., masalas, šarlaku un vēdertīfu. Sliktā medicīniskā personāla un tikai reti kad laikā sasniegtās ārsta palīdzības dēļ mirstības procents ir samērā augsts pat viegli ārstējamām slimībām. Sevišķi liels tas ir bērniem un jaunatnei. Pa daļai tas izskaidrojams ar nepietiekamu pārtiku un vitamīnu trūkumu, pa daļai ar tuberkulozi, kas strauji izplatās.

Pēc nepārbaudāmām ziņām, 1949. g. septembrī apvienota partizānu grupa uz šosejas pie Strenčiem iznīcinājusi kādu sarkanarmiešu speciālu uzdevumu grupu ar kādu augstāka MVD virsnieku — latvieti. MVD šai partizānu akcijai atbildējusi ar vietējo lauku iedzīvotāju pārvietošanu uz Kalugas apgabalu.

PARTIZĀNU ATBILDE NODEVĒJAI

Pirms nepilniem diviem gadiem saņemta ziņa, ka latvietes Lūcijas Gaišes nodevības dēļ (G. bijusi precējusies ar sarkanarmijas kapteini krievu Vorobjovu) Gulbenes Alūksnes mežos krituši vairāki latviešu virsnieki — partizāni, to vidū leģendārais latviešu virsltn. Z., adm. ltn. G., kapt. J. Kāda cita partizānu grupa gatavojusies izpildīt partizānu tiesas lēmumu un Lūciju G. sodīt ar augstāko soda mēru. Tas tomēr ilgāku laiku nav bijis iespē-

(Turpinājums 2. lpp.)

Indija atzīst komūnistisko Ķīnu

Sagaida, ka sekos arī Anglija, visa Britu impērija un Skandinavijas valstis

GEN. MAKARTURS SĪVI PRETOJAS UN PRASA, LAI ASV MAOTSETUNGU NEATZĪST.

Vašingtona (B). — **Vecgada priekšvakarā Indijas premjērs Pandits Neru oficiāli paziņoja, ka attiecību normālizēšanai un Indijas ārpolitiskās interesēs valdība nolēmusi atzīt komūnistisko Ķīnu de jure. Pagājušo piektdienu oficiālās notas jau bija iesniegtas Pekingā. Līdz ar šo nozīmīgo soli pasaules ārpolitikā sakustējusies vesela problēma sen diskutētu, bet neizlemtu jautājumu. Vašingtonas informētās aprindās paredz, ka tuvāko divu nedēļu laikā komūnistisko Ķīnu atzīs arī Austrālija, Jaunzēlande, Kanada un Lielbritānija. Tam varētu sekot Skandināvijas valstis un Ēģipte. Cik vērojams, ASV nostājā pret sarkano Ķīnu visdrīzākā laikā pārmaiņu nebūs.**

Indijas paziņojums par Maotsetunga valdības atzīšanu nedz Vašingtonā, nedz Londonā pārsteigumu nav sagādājis. Kā to ārlietu ministrijai tuvu stāvošas aprindas jau pirms vairākām nedēļām paredzēja, sarkanās Ķīnas atzīšanai bija jānotiek vēl pirms Kolombo konferences sākšanās. Šī sanāksme Ceilonas salas galvaspilsētā tika izplānota jau pag. gada novembrī, un tur satiksies Britu impērijas, kā arī Indijas politiķi viedokļu saskaņošanai un kopīgas ārpolitikas izstrādāšanai pret jauno spēku Āzijā. Kamēr ASV joprojām no sarkanās Ķīnas var izlocīties un atļauties luksu Maotsetungu neatzīt, Ķīnas tuvākie kaimiņi Tālajos austrumos to nevar. Tiklab Indijai, kā arī Austrālijai, Jaunzēlandei un visām Malaju archipelaga valstīm ar Ķīnu pastāv saimnieciskas saistības un tirdzniecība, bez kuras Klusā okeana telpas plānveidīga saimniecība nav iedomājama. Vairākkārtīgās Bevina un Ečesona apspriedēs pagājušo mēnešu laikā nolemts, ka Lielbritānijai atzīstot komūnistisko Ķīnu, patiesībā uzlabosies arī ASV diplomātiskās pozicijas Ķīnā. Bevins, kas visu laiku steidzināja ASV izšķirties par noteiktu un skaidru politiku Ķīnā, no Vašingtonas atbildi vēl līdz šim nav saņēmis. Tā ka nav paredzams, ka lielā uzskatu dažādība Vašingtonā par akciju Ķīnā varētu tikt saskaņota tuvākā laikā, Lielbritānijai atstātas brīvas rokas un Indijas paziņojums uzskatāms par angļu politiķu Ķīnas plāna izpildīšanas sākumu.

Kamēr Kolombo konferencē, kas sāksies janvāra vidū, Klusā okeana valstis spriedīs par sadarbības formu ar Maotsetungu, sagaida tālāku politisku aktīvitāti arī Tuvajos austrumos un pat Eiropā. Le Monde norāda, ka sarkano Ķīnu atzīt nolēmušas arī Skandinavijas valstis un Ēģipte.

Jaungada dienā UN raidītājs Ņu-

(Turpinājums 8. lpp.).

VISAS PASAULES KOMŪNISTU VADOŅI APSPIEŽAS MASKAVĀ

IZSTRĀDĀS JAUNU TAKTIKU PASAULES REVOLŪCIJAI

Londona (C). — Diplomātiskās aprindas apstiprina Reutera aģentūras ziņu, ka pašreiz Maskavā tiekot svarīga visas pasaules komūnistu partiju vadītāju apspriede. Pēc Staļina dzimšanas dienas svinībām Kremlī aiz slēgtām durvīm tiekot izstrādāti jauni plāni komūnistu taktikas pielaikošanai stāvoklim tautiskajam stāvoklim un pasaules revolūcijas paātrināšanai. Centrālā persona šajās apspriedēs esot Ķīnas komūnistu vadonis Maotsetungs, bet bez viņa pārējie redzamākie Reutera ziņojumā atzīmēti Italijas komūnistu vadonis Toljati, jaunais Bulgārijas kompartijas galva Červenkovs, Ungārijas Rakoši un Rumānijas komūnistu vadonis Džordžju Deijs. Kominforma konferencē nepiedaloties Austrumvācijas delegācija, kuŗa Ulbrichta vadībā tūlīt pēc svinībām bruņotos salonvagonos atgriezusies Berlīnē.

Pad, savienība sledz savstarpējas palīdzības paktu ar sarkano Ķīnu

Maskava (D). — Sarkanās Ķīnas vadonis Maotsetungs TASSa pārstāvim sniedzis interviju, kuŗā paskaidrojis, ka viņš Maskavā uzkavēšoties vēl „tik ilgi, cik būs vajadzīgs, lai galīgi izstrādātu un parakstītu Padomju savienības un Ķīnas savstarpējās palīdzības un draudzības līgumu." Līdz ar to oficiāli apstiprinātas ziņas, ka Staļins ar Maotsetungu izveidos aliansi, un turpmāk pasaulē būs oficiāli reģistrēta jauna politiska sistēma, ko pēc līdzības ar kādreizējo agresīvo Berlīnes-Romas-Tokijas asi varētu saukt par Pekingas-Maskavas asi. Padomju savienības un Ķīnas savstarpējās palīdzības līgums, pēc ārzemju novērotāju domām, faktiski pastāv jau vairāk nekā gadu un par šīs vienošanās tehnisko izkārtotāju un plānotāju uzskata bijušo ārlietu ministru Molotovu.

Komūnisma apspiesto zemju žurnālistu kongress Londonā

Londonā nesen notika brīvo žurnālistu otrs kongress, kuŗā bija pārstāvētas 13 nācijas, kas atrodas aiz dzelzs priekškara, to starpā arī Latvija. Referāti, ziņojumi un darbs komisijās ilga četras dienas. Kongresa beigās par Brīvo žurnālistu federācijas prezidentu ievēlēja līdzšinējo Boļeslavu Vieržbinski. Izpildkomitejā Londonā latviešu presi pārstāvēs O. Rozītis, bet Vācijā Latvijas atbildīgais redaktors V. Lambergs.

Kongresa atklāšanā, uz ko bija aicināti arī britu preses pārstāji, politiskās dzīves vadītāji un sabiedriski darbinieki, nozīmīgu runu teica parlamenta deputāts Vudberns (Woodburn) un no Eiropas kustības ūnijas majors Bedingtons-Bērens (Beddington-Behren). Viņš paziņoja, ka pie ūnijas tagad nodibināta Centrālās un Austrumeiropas nozare, kas ar lielām simpatijām atbalsta apspiesto tautu brīvības centienus. Majors Bērens norādīja, ka arī viņš uzskata sevi par tādu, kas atrodas vienā laivā ar mums. Majors pārliecināts, ka par viņu Kremlī atrodas aktis, tāpat kā tas bija Gestapo. Nesen viņa mājā Londonā notikusi privāta sanāksme sakarā ar Eiropas ūniju, kuŗā piedalījās arī Balkānu valstu pārstāvji. Kāds no šiem dalībniekiem ielas otrā pusē ieraudzījis padomju aģentus, kas rūpīgi novērojuši, kādi cilvēki ieiet namā.

Deputāts Vudberns analizēja pašreizējo politisko situāciju un Tito atšķelšanos no kominforma, norādīdams, ka Lielbritānijai un ASV vajadzētu izdot kopīgu deklarāciju, ka abas šīs valstis nekavējoties sniegs Jugoslavijai palīdzību, ja Padomju savienībā tai uzbruks. Citādi Tito, teica britu deputāts, ir tāds komūnists, kā bijis, un mēs nedrīkstam piedot viņa pagātnes grēkus tikai tāpēc, ka tagad tas mainījis savu taktiku. Klausītājiem sirsnīgi aplaudējot, Vudberns runas beigās pateica: „Es esmu tai laimīgajā situācijā, ka varu būt vienis prātis ar Staļinu un Tito par to, ko viņi saka viens par otru".

Kongresa turpinājumā referātus nolasīja vai runas teica dažādo zemju delegāti, kas paši iepazinušies ar padomju terroru un zina, ko nozīmē komūnisms. Polijas delegāts asi noraidīja Rokosovska pataisīšanu par poli, piebilzdams, ka tādā gadījumā arī Hindenburgs ir polis, jo viņš piedzimis Poznaņā. Par Baltijas valstu traģēdiju, masu deportācijām un slepkavībām stāstīja lietuvietis Bajorinas.

Lai gan kongresa rīkotāji bija izsūtījuši ap 3000 ielūgumu, angļi, pat Londonas prese šim sarīkojumam diemžēl veltīja mazu interesi. Par kongresa norisi informāciju sniedza vienīgi BBC. Toties atsaucīgāki bija amerikāņi. Amerikas avīžnieku gildes vārdā, kas apvieno 25.000 ASV preses ļaužu, kongresam sveicienus nodeva Harijs Mārtins, apsolot palīdzību tiem žurnālistiem, kas nonāks aiz Atlantijas okeana. Sanāksmes vēlākajās dienās darba sēdēs apsprieda avīžnieku profesionālos jautājumus, apspiesto tautu politisko situāciju, intelligento bēgļu stāvokli un cilvēka tiesības.

O. R.

Pavests uzrunā Vatikana diplomātisko korpusu

Roma (Jj). — Pāvests Pijs 12. vecā gada beigās rīkoja oficiālu pieņemšanu visiem pie Svētā Krēsla akreditētajiem ārzemju diplomātiem. Garākā uzrunā katoļu baznīcas galva apsveica diplomātus un pateicās tiem par ziedotajām pūlēm, lai raditu tautu starpā sadraudzības un brālības garu. Šāds brālības gars, — norādīja pāvests, — sāk pamazām pamosties visās veselīgi domājošās tautās. Jaunu sirds un gara orientāciju iezīmē arī Svētā gada sākums, kas rāda cilvēcei patiesos miera pamatus, kas nodrošināti tiklab sociālajā plāksnē, kā arī starptautiskajās attieksmēs.

„Vatikāna potenciālā loma pasaules miera centienos," turpināja pāvests Pijs 12., „ir neaprēķināmi liela. Mēs ceram, ka šī loma vēl pieaugs, panākot reiz savu maksimālo iedarbību par svētību visām tautām. Nelielā Vatikāna valsts ir reizē tomēr arī ass, ap kuŗu gravitē visas pasaules vēsture. Tā ir miera citadele tagadnes straujo notikumu nedrošībā, uz ko vēršas daudzu cilvēku acis."

Uzrunas beigās pāvests aicināja visu valstu pārstāvjus turpināt kopīgos centienus, uzturot un nostiprinot jaunradušos miera un draudzības garu visās zemēs un visās ļaužu šķirās.

Romā turpina ierasties jauni svētceļnieku pulki no daudzām valstīm, lai piedalītos Svētā gada svinībās. 460 svētceļnieki tikko ieradušies ar kuģi Neapolē no Argentīnas, bet 650 ar speciālvilcienu no Rēgensburgas, Pasavas un citām Bavārijas pilsētām.

Vēl 3 nedeļas var iesniegt galvojumus

Latvian Relief Inc. prezidents H. Lielnors paskaidrojis, ka Latvian Relief šinīs dienās iesniedzis tālāk 9000. galvojumu. Galvojumus L. R. Inc. vēl pieņems un apstrādās 3 nedēļas. Šis laiks tādēļ jāizmanto jaunu darba un dzīvokļu garantiju meklēšanā.

Pēc oficiālās statistikas līdz 1. decembrim vīzas iecelošanai ASV jau bija izsniegtas 127.881 DP. No šī skaita 13.011 vīzas izsniegtas latviešiem, t. i. vairāk nekā 10 proc. Latviešiem izsniegto vīzu skaits lēnām tuvojas DP likumā paredzētajai proporcijai, pēc kuŗas latvieši var saņemt 11,6 proc. no visām izsniegtām vīzām.

Kā turpināma palīdzība pēc IRO darbības izbeigšanās

Bēgļu labklājības organizāciju centrālā koordinācijas komiteja Lielbritānijā (CCCRWO), kuŗā apvienotas 12 tautību bēgļu palīdzības organizācijas, iesniegusi ļoti sīki izstrādātu memorandu Apvienoto nāciju organizācijai, Saimniecības un sociālajai padomei un IRO. Memorandā izteikti daudzi priekšlikumi par turpmākās palīdzības iespējām bēgļiem pēc IRO darbības izbeigšanās, uzsverot, ka šai palīdzībai un aizsardzībai jābūt ar internacionālu raksturu.

Galvenās memoranda domas ietvertas šādos punktos:

1) Ir jāturpina starptautiskā akcija, lai nodrošinātu aizsardzību un zināmu pagaidu palīdzību visu kategoriju bēgļiem — tiklab pašreizējiem, kā nākošajiem. Šīs akcijas pamatā liekama revidēta vispārīga konvencija, kas noteiktu bēgļu statūtu un tiesības.

2) Pēc IRO misijas izbeigšanās bēgļu jautājuma kārtošana uzdodama sevišķam starptautiskam organam, kas nodibināms Apvienoto nāciju ietvaros. UN pilnsapulcei jāieceļ bēgļu augstais komisārs, precīzi nosakot tā kompetences, kā arī piešķirot tam vajadzīgos darbiniekus un līdzekļus.

3) Augstajam komisāram jāsadarbojas ar īpašu padomi, kuŗā pārstāvētas attiecīgo valstu valdības un pašu bēgļu organizācijas.

4) Lai materiāli atbalstītu vēl neizceļojušos bēgļus, kā arī tos, kas vēl tikai nākotnē atstās savas dzimtenes, dibināms starptautisks palīdzības fonds.

Memorandā tālāk precīzētas vēlamās augstā komisāra funkcijas un bēgļu aprūpes organu darbības pamatprincipi. Starp citu norādīts, ka būtu nepieciešams arī nākotnē paturēt dažas līdzšinējās IRO instrukcijas, piem., speciālistu izvietošanas nozari un starptautisko meklēšanas biroju Arolsenā. Ievērojot specifiskos apstākļus Vācijā un Austrijā, memorands ieteic t. s. grūti izvietojamo DP grupu pārcelt no šīm zemēm uz citām jau pirms to galīgās izvietošanas.

Latviešu labklājības komitejas vārdā memorandu parakstījis O. Rozītis. Memorandam pievienots plašs pielikums, kuŗā sniegts minēto priekšlikumu sīkāks iztirzājums.

LATVIJA

Nr. 1 (345) 1950. g. 4. janvārī.

Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas

Tēvu zemei grūti laiki

Gadu mijā ļaudis apstājas darba tecējumā, atskatās uz paveikto un summē aizejošā gadā gūtās sekmes. Pēc tā tad iecer nākamā gada darbus, sprauž mērķus un iezīmē ceļu, pa kuru tos vislabāk varētu sasniegt.

Vērtējot mūsu trimdas saimes sasniegumus pagājušā gadā, redzam, ka tas pagājis izceļošanas zīmē, un gada beigās divas trešdaļas latvju trimdinieku no sociāli aprūpējamiem un nebrīviem cilvēkiem kļuvuši patstāvīgi un neatkarīgi. Mūsu izceļošanas norisē ir savas kļūdas, bet visumā varam būt apmierināti, it sevišķi par ASV akcijas attīstību. Izejot no tā, varam spraust mērķi un dot uzdevumu nākamam gadam. Liktos, ka šinī jautājumā domstarpību nav, bet, vērojot tautiešus ikdienas dzīvē un darbā, tomēr jāatzīst, ka te pastāv lielas domstarpības.

Mūsu galvenais uzdevums un svētākais pienākums ir ciņa par savas zemes atbrīvošanu. Mūsu trimdas saime par savu patvērumu brīvībā šaipus dzelzs priekškara pateicību parādā Dievam un mūsu karavīru varoņiem ciņai un upuriem. Tādēļ neviens trimdinieks nepieder sev, bet savai tautai un tēvzemei, par ko gāja ciņā un upurējās latvju karavīri. Mūsu augstākais pienākums un svētākā pavēle ir tēvzemes pavēle. Mūsu tēvzeme atrodas briesmās un aicina savus dēlus uz ciņu. Ciņa notiek idejiskā plāksnē, gara ieročiem, tādēļ tajā aicināti visi.

Ka visi šo uzdevumu neesam tā aspratuši un saklausījuši lielo pavēli, par to liecina latvju trimdinieku rīcība, izvēloties emigrācijas zemi un vēlāk tajā iekārtojoties. Daudzreiz nedomā par to, kurā zemē var sekmīgāk veikt ciņu par dzimteni, bet gan kulkulē un lēš, kur un kā vairāk nopelnīt, kā drīzāk tikt pie turības utt. Par laikmetīgo saukli kļūst tautas atmodas laikmeta dižā darbinieka Kr. Valdemāra aicinājums — Latvji, brauciet jūriņā, krājiet zeltu pūriņā.

Nē, trimdiniek, tu ej nepareizu ceļu! Toreiz bija citādi apstākļi un citā nozīmē nāca šis aicinājums. Ko darīsim ar sakrāto zeltu un sudrabu, ja mums nebūs tēvzemes un ja iznīcināta būs latvju tauta? Vai būsim pildījuši tad savu pienākumu? Vai 1940. gada jūnijā mūsu zemē nebija diezgan latviešu, kas bija krājuši zeltu pūriņos, bet vai sakrātais zelts tos pasargāja no sarkanā posta? Šodien visa mūsu tauta vienādi nabaga. Zelta barikādes mūs nepasargās no sarkanā mēra, vienalga, kur arī mēs neatrastos, un kurp arī nebēgtu. Visa pasaule tagad pakļauta šim briesmām, un tās var novērst tikai ciņā, iznīcinot ļaunuma sakni — komūnismu. Tādēļ jārod citi saukļi un cits vadmotīvs.

— Tēvu zemei grūti laiki — ir bēdīgs, bet patiess faktu konstatējums. Atbildi, kas šādā brīdī jādara, dod šis pašas tautas dziesmas turpinājums — Dēliem jāiet palīgā. — Tas ir mūsu pienākums un šo dienu uzdevums. Nevis krāt pūriņā sūrā darbā nopelnītos zelta gabalus, nevis namos un uzņēmumos tos ieguldīt, bet ik vienu taupīgā dzīvē atlicināto grasi noliksim uz tēvzemes altāra un zīmēdosim ciņai par savas vaļas kaltās tautas atbrīvošanu. Visu ziedosim — savu naudu, savu darbu, savas labākās domas un spēkus — Tēvu zemes mīlestību mēs ar darbiem rādīsim.

Mūsu zeme deg sarkanās iznīcības liesmās. Izmisīgā ciņā starp dzīvību un nāvi mūsu tautieši dzimtenē vēršas uz mums un gaida palīdzību. Viņi zina, ka esam brīvībā, varam brīvi runāt un kaut ko darīt viņu labā. Vai tad mēs drīkstam mierīgi nolīst malā un krāt zeltu pūriņā savas personīgās dzīves nodrošināšanai? Nē, to tēvzeme nekad neviedos. Tad mēs vairs nedrīkstētu domāt par atgriešanos, jo mums nebūtu ko atbildēt Mātei Latvijai uz jautājumu — ko tu dariji manā labā tad, kad bezdievji mani nesa uz sārtu?

Mēs nedrīkstam klusēt. Mums jāiet plašā pasaulē pie visām brīvām tautām, kas mīl un cieni brīvību; jāstāsta tām par postu un nelaimi, kas nāk no austrumiem. Jāstāsta, ko šie bezdievji izdarīja ar mūsu un citām tautām aiz dzelzs priekškara. Jāstāsta un jābrīdina, ka šī nelaime draud arī tām: sarkanās liesmas šodien aprij Ķīnu, draud Indijai un ja tās neapturēs — iznīcinās visu pasauli. Nāves un iznīcības ugunij pretim jādedz dzīvības un brīvības liesma; netaisnība un melu viļņi jāsašķeļ ar patieso vārdu; sātaniskā komūnisma mācība jāiznīdē ar kristīgo taisnību.

Lūk ceļš, pa kuru ejot, mēs sasniegsim savu mērķi un savu uzdevumu būsim pildījuši, ko latvju trimdas saimei uzliek Dievs un tēvzeme. Neļausim naidīgajai varai mūs novirzīt no pareizā ceļa un sašķelt mūs. Tikai vienoti nonāksim pie mērķa. Solīsimies Latvijai: ja vajadzēs — Tēvu zemes brīvestību pirksim mēs ar asinīm.

P. Greizis

Partizānu ciņas spars...

Atbilde nodevējai

(Turpinājums no 1. lpp.).

jams Lūcijas G. sevišķās modrības dēļ. Tagad apstiprinās ziņa, ka L. G. dzīvoklī, mazā koka mājā Alūksnē, pa logu iemesta rokas granāta nogalinājusi G. vīru un kādu tā draugu. Pati L. G. smagi sakropļota un ievietota Madonas slimnīcā.

Vispār, pēdējā laikā atkal stipri vairojušies gadījumi, kur partizāni, rīkodamies sevišķi pārdroši un nebaidoties riska, izpilda savu tiesu lēmumus. Ne reti komūnistiskos varasvīrus un viņu līdzskrējējus atrod uz ceļa nošautus vai smagi sakropļotus, tā ka pēc izveseļošanās tie spiesti mūža atlikušo daļu pavadīt ar kruķiem. Ikvienā gadījumā, kur partizāni izpilda savu tiesu lēmumus, tie nosodītajiem atstāj arī uzrakstītu spriedumu. Sevišķi bargi rīkojas Lietuvas partizāni, kas skaitās vislabāk organizētā un apbruņotā cīnītāju formācija Baltijā, Baltkrievijā un Ukrainā. Lietuviešu partizāni parasti atbild katrai deportācijai savā zemē ar pēkšņu, negaidītu iebrukumu izpildkomitejā vai apgabala MVD mītnē. Ar sagūstītiem MVD vīriem bargi izrēķinās.

Agrāk tīrīšanas akcijās Lietuvas territorijā piedalījušies arī poļu milicijas virsnieku krievus partizāni parasti sagūstot un iznīcinot pirmos. Poļu milicijas vienības atbrunojot un no tām sirsnīgi atvadoties „līdz nākošajai reizei". Komūnisms arī pašā Polijā ļoti nepopulārs, un bieži notiekot lokāla rakstura sacelšanās mēģinājumi. Pēdējā pusgadā poļu vienības akcijās vairs nepiedaloties.

Ikvienam repatriantam, kas atgriežas savā dzimtenē no Vācijas vai citām Vakareiropas zemēm, obligāti katru dienu jāreģistrējas milicijas iecirknī, bet laukos dzīvojošiem — pēc pabeigta dienas darba pie kolhoza priekšnieka. Praktiski ar šo rīkojumu ikvienam repatriantam ir uzlikts mājas arests. Repatriantus pēc laika atkal apcietina un izsūta uz citām PSRS republikām. Atbraucēji, baidīdamies krist vietējo varasvīru nežēlastībā, kļūst verdziski padevīgi okupācijas varai, uzticīgi kalpo propagandai un stāsta tautiešiem dzimtenē gudrāk par pašiem politrukiem melu ziņas par dzīvi Francijā, Vācijā, Beļģijā uc. Patiesībā politruki sen jau zina, ka viņu pasaciņām tauta netic. Toties repatriantiem noteikti tic vientiesīgākie un no Krievijas sasūtītie kolhozniekī. Vairāki repatrianti ieņem diezgan atbildīgus amatus. Tā, piemēram, jūras kapteinis Freimanis (bij. Kimelnesas nometnes komandants) ir kļuvis MVD speciālu uzdevumu ierēdnis. Jūrnieki Jānis Dāvis un Rozenbaums (abi no Zviedrijas) darbojas Siguldā. Briedis (no Beļģijas) ar saviem 20 gadiem jau paspēlis kļūt par partijas cilvēku un darbojas par virsgrāmatvedi fabrikā „17. jūnijs".

Savu kādreizējo popularitāti Baltijas valstīs zaudējuši arī angļi, turpretī baltieši ar lielu paļāvību pievēršas amerikāņiem.

Organizē palīdzību pie IRO neregistrētiem

Pasaules YMCA/YWCA, baznīcu un citas brīvprātīgās organizācijas ir nodibinājušas Ženēvā sevišķu komiteju, kas aprūpēs tos bēgļus, kuŗi dažādu iemeslu dēļ nav varējuši reģistrēties IRO aizsardzībai. Lai noorganizētu turpmākās palīdzības sniegšanas technisko pusi, aprūpes galvenai komitejai Ženēvā nepieciešami dati par attiecīgo personu skaitu un viņu līdzšinējo aprūpi. Šai secībā pasaules YMCAs/YWCAs amerikāņu joslas galvenās valdes uzdevumā, latviešu YMCAS/YWCAs amerikāņu joslas sekretariāts lūdz latviešu nometņu komitejas saziņā ar vietējām organizācijām steidzami iesniegt datus, aptverot pēc iespējas plaši visus privāti dzīvojošos tautiešus.

Par personām, kas amerikāņu joslā ir jau bijušas līdz 1949. g. 31. augustam, jāuzdod to tautiešu skaits, kas līdz minētam datumam nav varējuši reģistrēties IRO aizsardzībai, atsevišķi grupējot pēc nereģistrēšanās iemesliem: laikā nesaņemtās informācijas dēļ; slimības dēļ; sakarā ar īslaicīgu prombūtni no amerikāņu joslas vai citu apstākļu dēļ, konkrēti šos apstākļus minot. Tālāk jāmin kādu pabalstu šīs personas patlaban saņem no vācu valdības, brīvprātīgām organizācijām vai citiem avotiem. Ziņas jāsniedz sīkas un pilnīgas. Jāuzdod arī cik ilgi pašreiz saņemamā palīdzība var turpināties.

Atsevišķi ziņas jāsniedz par personām, kas amerikāņu joslā ieradušās pēc 1949. g. 31. augusta, bet citādi ir tiesiski piemērotas IRO aizsardzībai. Jāuzdod šo personu skaits, kādu palīdzību tās saņem un cik ilgi šī palīdzība var turpināties. Par abām grupām un atsevišķām personām ieteicams iesūtīt arī atsevišķus paskaidrojumus.

Sekretariātam saņemtie materiāli steidzami jāsakopo un jau 7. janvārī jānosūta tālāk, tādēļ ziņas jāsūta ar „Eilboten" uz adresi: Esslingen a. N., Zollbergstr. 1 YMCA/YWCA.

J. O.

Arī DP studenti pakļauti padomdošanas komisiju lēmumiem

IRO ģenerālpadome Ženēvā norādījusi attiecīgajiem organizācijas darbiniekiem, ka pārvietotās personas, kas studē universitātēs vai līdzīgās augstākās izglītības iestādēs, pakļaujamas emigrācijas padomdošanas akcijai un komisiju lēmumiem gluži tādā pašā kārtā kā visi pārējie DP. Ja kāds DP students doma palikt zemē, kuŗā tas paslaik atrodas, tad IRO var sniegt viņam materiālu atbalstu līdz nāk. g. 30. jūnijam, bet ne vairs pēc šī datuma. Ja turpretim DP students grib ar IRO palīdzību emigrēt uz kādu citu zemi, tad tam pilnīgi jāpakļaujas padomdošanas komisiju norādījumiem.

Anglijas karalienes velte veco ļaužu nometnei

Spakenbergas veco ļaužu nometnes iedzīvotāju vidū uzturas arī kādas zviedru senās N. grāfu dzimtas piederīgā. Viņa septembrī bija nosūtījusi kādu savu akvareļa gleznojumu (nometnes kopskatu) Anglijas karalienei Elizabetei ar pateicības vēstuli, visas nometnes vārdā.

Tagad uz Ziemsvētkiem grāfiene saņēma karalienes atbildi ar sv. Madonnas un Kristus bērna gleznu, kā svētku miera un iepriecinājuma velti visai trimdas grūtību un bēdu cietējai nometnei. Atbildi karalienes vārdā ar viņas vēlējumiem bija rakstījusi no Bekinghemas pils, galma dāma grāfiene Katerina Seimura. Gleznina ir itaļu vecmeistara F. Pesellino gleznas kopija no sira Georga Holdorfa kollekcijas Dorčesterā.

Atsūtīto svētku velti pasniedza apmēram 400 cilvēku lielajai veco ļaužu kolonijai pie svētku eglītes, piemērotas svētku maltītes norisē. To bija sarīkojis IRO 122. DPACS komandieris L. L. Brigs ar palīgu Mr. Kosteru un visu savu IRO darbinieku personālu, kas arī personīgi pie 24 klātiem galdiem apkalpoja mielasta dalībniekus, lai radītu svētku prieku veco ļaužu nometnes iedzīvotājiem.

Šis sarīkojums, pateicoties karalienes veltei, galda plinībai un apkalpes laipnībai, norisinājās pacilātā un jūsmīgā svētku noskaņojumā. Karalienes vēstuli tulkoja jurists A. Korps, uzsaukdams sumināju karalienei, kam sekoja Anglijas himna un mūsu starptautiskās kolonijas pārstāvja jūrskol. Er. Breikša angliski teiktā pateicības runa. Svētku dalībnieki vēl kopēji nodziedāja dažas mūsu tautas dziesmas klavieŗu pavadījumā.

P. Gruzna.

IRO augstākie ierēdņi atzīst trūkumus Italijas nometnēs

Latviešu pārstāvim IRO Ženēvas centrā A. Skreberam šajās dienās bija saruna ar divām augstākām organizācijas pārtikas un medicīniskās daļas darbiniecēm, kas tikko atgriezušās no inspekcijas brauciena pa Italijas DP transitnometnēm. Abas ierēdnes apstiprināja, ka daudzas sūdzības par apstākļiem šajās nometnēs atbilstot faktiem. Novērots negaidīti liels bērnu saplūdums slimnīcās, tā ka pietrūcis medicīniskā personāla. Sanitārie apstākļi visā nometņu apvidū esot neciešami, un milzīgā mušu daudzuma dēļ esot gandrīz neiespējami izolēt kādu nelielu territoriju. Abas ierēdnes esot centušās darīt iespējamo, lai stāvokli uzlabotu, un drīzumā atkal došoties uz Italiju.

Līdzīgas ziņas bija jau IRO septembŗa biļetēnā. Arī pats organizācijas ģenerāldirektors bijis Italijā un sniedzis nepieciešamos norādījumus. Tomēr šķiet, ka apstākļi nometnēs daudz nav mainījušies. Vēl pirms apm. mēneša no Šveices uz Neapoli aizbrauca vairāki simti emigrantu, un drīz pēc tam Šveices laikrakstos parādījās ļoti negatīvi vērtējumi par turienes dzīvi. Šajā sakarā IRO galvenajā mītnē intervenējuši arī Šveices policijas šefs un bēgļu nodaļas vadītājs. Tiem paskaidrots, ka IRO ģenerāldirekcija jau saņēmusi līdzīgas sūdzības un uzdevusi izdarīt izziņu, kuŗas rezultāti drīz būšot zināmi. Tāpat no IRO puses esot sagaidāma nepieciešama tālākā rīcība. IRO arī piekritusi Šveices prasībai atļaut iestāžu vai organizāciju pārstāvjiem pavadīt nākošo transportu, kas gaidāms janvārī.

Daži vērojumi Minchenes emigrācijas centrā

Sakarā ar DP pārcelšanu no vairākiem likvidējamiem IRO apgabaliem uz Minchenes rajonu, šejienes emigrācijas centrā vērojams jūtami lielāks latviešu pieplūdums nekā agrāk. Vairums tautiešu vēl joprojām izceļo uz ASV. Austrālijas komisija šeit pagaidām vēl nedarbojas.

Gandrīz katrai caurbraucēju nacionālitātei emigrācijas centrā darbojas kādas labdarības organizācijas, dažām pat divas vai trīs. To galvenais mērķis — padomdošana saviem tautiešiem. Latviešiem te nekādas oficiālas pārstāvības nav, bet daudz mūsu labā dara ev. lut. mācītājs A. Meiranovs (19. bl. 6. ist.). Līdztekus tautiešu garīgajai aprūpei viņš vienmēr, neatkarīgi no tautības un ticības, izlīdz izceļotājiem gan padomiem, gan iespēju robežās arī materiāli. Latviešu ev. lut. draudze te nodibinājusi arī kādu mazu, bet derīgu pasākumu, kas ar tautiešu atsaucību varētu ievērojami paplašināties. Izceļotājiem nereti paliek pāri dažādas mantas, ko nevar paņemt līdzi tālākā ceļā, piem., kāda sega, koferis, grāmatas, kaste utt. Tajā pašā laikā nometnē ierodas ļaudis, kam šīs mantas ļoti noderētu, bet kas nespēj tās nopirkt. Draudze te uzņēmusies starpniecību un tādēļ šādas liekas mantas ieteicams atsūtīt tai, bet nepārdot spekulantiem.

Līdz ar Bīkaunieku ģimenes aizceļošanu emigrācijas centrs zaudējis labi iekārtoto latviešu grāmatu un laikrakstu galdu. Vēl nav atradies neviens uzņēmīgs tautietis, kas gribētu to atkal noorganizēt. Varbūt talkā varētu nākt organizācijas — Daugavas Vanagi, skauti vai citas.

Latviešu darbinieku Minchenes emigrācijas centrā nav daudz, un tie paši gatavojas izceļot. Tā ka pēc neoficiālām ziņām centrs darbosies vēl ilgi pēc 1950. g. 30. jūnija, tautiešiem ieteicams stāties sakaros ar šejienes administrāciju un mēģināt saistīties pastāvīgā darbā, lai emigrācijas centrs nepaliktu pavisam bez latviešu darbiniekiem.

Elm. Grotiņš.

Nometņu dzīve

NAC. LATVIJAS ATVAĻINĀTO KARAVĪRU BIEDRĪBAS prezidijs gadu maiņā apsveic visus bij. brīvības cīnītājus — atbrīvotājus un novēl izturību sagaidīt dzimtās zemes atbrīvošanu.

AUGSBURGAS DP SLIMNĪCAS latviešus Ziemsvētkos apmeklēja Hochfeldas latv. mācītāji prāv. Kullītis un Dūmiņš līdz ar luterticīgās draudzes pārstāvjiem, atnesot tautiešu svētku veltes. Notika dievkalpojums, piedaloties jaunatnes korim un operdziedonim H. Ploriņam. Pēc tam slimnīcas latviešus apciemoja Neištates nometnes dāmu komitejas un Haunštetenes nom. draudzes pārstāvji, apdāvinot bij. karavīrus un pārējos slimniekus. Svētku veltes bija piesūtījusi arī Dr. med. vet. E. Ozoliņa no Heidelbergas. Slimnīcas latvieši izsaka visiem cieminiem un labvēļiem sirsnīgāko pateicību.

BAD AIBLINGAS YMCAs rīkotie 2 mēn. ilgie traktoru vaditāju kursi beidzās Ziemsvētku priekšvakarā. Kursus vadīja A. Birznieks, un tos pabeidza 9 pieaugušie un 6 vecākie nometnes mazpulka dalībnieki un dalībnieces.

VĒSTULES REDAKCIJAI

MĒS UN PATRIOTI

Atbildot V. Ozoliņam uz rakstu „Tautas kopība un mēs" (Latvijas 114. num.) gribu norādīt, ka avīzēs parādās raksti par izšķērdību, greznu tērpšanos un lielu skopumu grūtdieņu atbalstīšanā Vācijā, rakstītāji neaizmirst pielikt pirkstu arī pie vissvarīgākās stigas mūsu trimdas dzīvē — mūsu dzimtenes atgūšanas. Pamācīt citus, kā rīkoties, nebūtu slikti darīts, bet tad arī pašam sludinātājam jābūt īstam, priekšzīmīgam patriotam. Labi jau būtu, ja šo „patriotu" dzīvi neredzētu citi, bet žēlaime tāda, ka „patriotu" priecāšanos, ko tie noliedz citiem, redz un zird vai visa viņu tuvākā apkārtne. Kam tad nu šādi raksti domāti un ko rakstītāji ar tiem grib panākt? Vai tie domāti, lai celtu naida atsevišķu cilvēku un organizāciju starpā?

Hadfordā ar sevišķām sekmēm darbojas trīs trimdas organizācijas: Daugavas Vanagu un Latviešu biedrību Lielbritānijā nodaļa un spoļstu organizācija Trimda. Ir radies tautieši, kas cenšas panākt, lai šīs organizācijas savstarpēji kildot. Tomēr ar prieku konstatējam, ka šīs pūles palikušas veltīgas, jo kā mūsu valstssvētku atceres svinības, tā arī citus izcilākos sarīkojumus tās organizējušas kopīgi, un pamats cerēt, ka arī turpmāk tās sadarbosies. „Patrioti" ir izmēģinuši roku kā vienā, tā otrā organizācijā, bet to nodomi savlaicīgi uzmēti, un tie no līdzdarbības izstūti.

Lugavas Vanagi sniedz palīdzību galvenāk Vācijā palikušajiem, bet arī LBL Bradfordas nodaļa nav liegusi savu palīdzību līdzējiem un šogad izdevusi pabalstiem 66 mārciņas, gan vairāk tepat Anglijā — slimiem un citādi grūtos apstākļos nokļūšiem tautiešiem. Nevietā ir pārspīlumi par salnīšiem, jo to nosūtāna nav bijusi vienkārša lieta, un bieži nodomi bijuši jāatliek kā nerealizējami.

Pat izbrīnu rada LBL Bradfordas nodaļai izteiktais pārmetums „pagrezno" sarīkojumu. Šī sarīkojuma ierosinātāji bija paši tautieši — a daļai tieši tie, kas parastos dej vakarus neapmeklē, bet kas, kaut vai reizi gadā, bija vēlējušies sanākt kopā un pieklājīgās telpās pavīt patīkamu vakaru. Drūmas dod par nezināmu nākotni mazina izturību, kuŗas mums vajaga visvairāk. Ne jau mums vajadzētu dienā staigāt noskumušām sejām. Un tie tautieši un tautietes, kam būs dziļi sirdī slēgta mīlestība uz savu dzimteni, tie paši zinās, kā daļa no grūti pelnītā pienākas mīļi grūtdieņiem un kādu paturēt sev. Tie nestāstīs daudz un gari par savu labumu un citu sliktumu, bet dos. Vērtēsim sevi ikviens pēc paša, nevis pēc tā, ko dara vai nedara citi.

A. Dimitris, Anglijā

VIENA TELEGRAMMA

Latvijas 10. dec. numurā rakstā „Laina telegramma no Baltijas uz Zviedriju" bija piezīmēts, ka telegramma ir pirmā, ko kāds baltietis saņēmis no dzimtenes pēcu gadu ilgā. Gribu pastāstīt, ka pag. g. pavasarī kāds mūsu tautietis saņēma telegrammu no saviem vecākiem Rīgā. Telegrammu bija pieņēmusi Birminghamas pasta iestāde, adresāts to saņēma parastā kārtā. Vēl jāpiezīmē, ka Anglijas pasta iestādes pieņem telegrammas arī uz Latviju.

Lasītājs Anglijā

VAI NEVARĒTU NOORGANIZĒT VAIRĀKU LATVIEŠU ROKDARBIEM?

Pēc raksta „Kukaziņa Ņujorkā" (Latvijas 117. num.) gribu piezīmēt sekojošo. Ļoti bieži lasu laikrakstā „The Irish Independent, ka īru adīšanas izstrādājumiem un mājas audumiem esot lielā pieprasījuma Sav. valstīs. Apstāstīts arī, kā šie mājamatnieki ar starpniekiem klēpjot tirgu un pazīšanos veikalnieku aprindās. Gluži to pašu lasu par Skotu tautiskajiem adījumiem un audumiem. Varbūt varētu atrast kādu un ceļu, kā plašāk noorganizēt latviešu rokdarbu ražošanu un pārdošanu tirgū.

A. Kalniņa, Londonā

PAR VECO ĻAUŽU PATEICĪBA

Uzsaku Prinas veco ļaužu mītnes latviešu kopas vārdā sirsnīgu pateicību LCK Bavārijas apg. pārstāvim Šteinhardam un visu Bavārijas nometņu komandantiem par savākto mums nodoto ziedojumu DM 1.—. Tāpat izsakām pateicību Traunšteinas YWCA un YMCA nodaļai un pārējai Traunšteinas jaunatnei, mūsu mītnes vadībai — dir. Ermanam, labklājības virsniecei Hardijai un apgādes virsniekam M. Ploriņam par skaisto eglītes vakaru un bagātīgajām veltēm.

Reinh. Lazdiņš,
Prinas veco ļaužu mītnes latviešu kopas pārstāvis.

PIE MUMS VISS JAUKS, GLĪTS, PATĪKAMS

Kanadiešu paražas mūsu līdzstrādnieka vērtējumā

Lai gan kanadieši cēlušies galvenokārt no Eiropas izceļotājiem, viņu centieni un dzīves iekārta diezgan spilgti atšķiras no Eiropas kultūras.

Eiropietis gadu simteņu pārdomās un ciņās izveidojis savus uzskatus par cilvēku, viņa centieniem un sadzīves veidu. Kanadietis ar savu uzņēmību īsā laikā ticis pie turības un dzīves ērtībām. No Eiropas viņš paņēmis līdzi intellektuālās vērtības, kas tik nepieciešamas darbā. Tās viņš plaši izmantojis rūpniecībā un dzīves ērtību ierīkošanā, kas, savukārt, atkarīga no rūpniecības uzplaukuma. Sākumā gan viņš pievērsies it īpaši lauksaimniecībai, bet arī tad savus ražojumus pārstrādājis, sagatavojot tos patēriņam. Tagad viņš šinī virzienā sasniedzis kalngalus. Tāpēc mājsaimniecībā darbs stipri atvieglots. Arī lielais kaimiņš ASV vienmēr bijis izpalīdzīgs ar saviem ierosinājumiem un līdzekļiem. Šo apstākļu ietekmē kanadieti izveidojusies viegli pašapzinīga pieeja dzīvei: viņš nelauza galvu par cilvēka būtību, vērtību un dzīves jēgu, bet cenšas iekārtoties pēc iespējas vieglāk, ērtāk, patīkamāk. Viss tas, kas sekmē šī mērķa sasniegšanu, viņu nopietni interesē, pārējam ir maza nozīme viņa centienos un dzīvē.

Pēc darba un maltītes ap plkst. 6 vakarā kanadietis parasti pasēd un ieskatās laikrakstā, kas sastāv īpaši no reklāmām, sludinājumiem un telegrammām. Pēc tam viņš sēžas savā automobilī un brauc viesos vai uz klubu; izņēmuma gadījumos viņš tikai pavizinās pa pilsētas ielām. Ar saviem viesiem kanadietis tērzē par ikdienišķās dzīves notikumiem, spēlē kārtis un iebauda kādu nealkoholisku dzērienu, reizēm dzer arī alkoholiskus dzērienus, atšķaidītus ar ūdeni (bet alu dzer tieši no pudeles), bez uzkožamiem, pie kāršu galda vai pat virtuvē. Pie galda ēdamistabā viesi mielojas tikai tad, kad viņi aicināti piedalīties otrās brokastīs vai vakariņās (pusdienās). Nama māte stingri ievēro aicinājumu. Kas nav aicināts, tas nevar piedalīties maltītēs. Šo principu attiecina arī uz tuviem radiem.

Higiēniskos nolūkos pēc gaļas cepšanas taukus nolej un saknes gatavo tīrā ūdenī. Bet galdā vienmēr ir sviests vai margarīns sakņu ietaukošanai. Ceptu gaļu reizēm aplej ar saldu mērci. Pie galda maltītes lieto augļu sulas un citus atspirdzinātājus dzērienus. Pārtikas vielu glabāšanai gandrīz katrā virtuvē ir ledus skapis, diezgan dārgs, bet ļoti ērts mājsaimniecības piederums.

Tā kā viesi piesakās ļoti bieži un tikai kādu stundu iepriekš, nama mātēm jātur dzīvoklis tādā stāvoklī, lai katru brīdi varētu palepoties ar spodrību un priekšzīmīgu kārtību. Tāpēc tepiķu un citu dzīvokļa priekšmetu tīrīšana un spodrināšana ir viens no nama mātes vai tās palīdzes galvenajiem uzdevumiem. Par to viņa rūpējas ik dienas, bet reizi vai pat divi reizes nedēļā notiek ģenerāltīrīšana, kad meklē un noslauka pēdējo puteklīti uz grīdas, istabas lietām, sienām un citur. Bet pēc tīrīšanas, sevišķi viesu apmeklējuma laikā, šo tīrību un kārtību maz ievēro. Svārki, cepures un citi apģērba piederumi mētājas šur tur istabās. Arī mājas apkārtnē un dārzā par tīrību maz gādāts: tur mētājas papīri, cigarešu atliekas un citi priekšmeti, reizēm nedēļām stāv lāpstas un citi darba rīki tanī vietā, kur tie kādreiz lietoti. Gadās, ka dāma limuzinā piebrauc savam dzīvoklim un nomet pie tā durvīm papīra mutautiņu pēc tā lietošanas. Bet tai pašā laikā pieliek visas pūles un netaupa līdzekļus, lai mājas apkārtnē mauriņš būtu glīti nopļauts un zaļotu; mēnešus piecus to pļauj katru nedēļu. Šis mauriņa kults sevišķi raksturīgs kanadiešu dzīvē. Liekas, ka to gandrīz vai dievina. Puķēm kanadiešu mājas apkārtnes izdaiļošanā ir daudz mazāka nozīme nekā mauriņam.

Sestdienās lielākā daļa uzņēmumu un skolas nestrādā. Tad vasaras mēnešos darbinieki ar ģimenēm izbrauc „zaļumos"; vedot līdzi pārtiku visai dienai, dzērienus, pannas, katlus, traukus. Pie galdiem vai zālītē viņi ērti novietojas, cep, un vāra. Tie, kas apmetušies ezeru krastos vizinās arī jachtās un peldās. Pievakarē visi dodas mājup, bet svētdienu atkal pavada līdzīgi.

Rudenī un ziemā, kā arī vasarā atvaļinājumu laikā notiek pastiprināta viesošanās pie radiem, draugiem, paziņām. Vērojams, ka vasarās pilsētnieki brauc pie laucinieķiem, bet ziemās — laucinieki pie pilsētniekiem. Parasti viesojas ilgāku laiku un ņem līdzi veselus koferus ar veļu, reizēm arī pārtikas produktus.

Svētdienu priekšpusdienās un vakaros notiek dievkalpojumi visos dievnamos. To pilsētās ļoti daudz, jo Kanadā ir daudz konfesiju un sektu, un katrai no tām ir savs dievnams. Bet pēc tā vēl grūti spriest par kanadiešu reliģiozitāti. Tā kā jūtas viņos vispār nav sevišķi attīstītas, tad kanadiešu reliģiozitāte var būt arī vienkārši paradums, kā angļu-sakšu tradiciju turpinājums, pēc kuŗām dievnami centīgi apmeklējami un kārtojami maksājumi draudzei. Savāktos līdzekļus izlieto dievnama apkopšanai, mācītāja atalgošanai un labdarīgiem mērķiem: plašos apmēros palīdz draudzes mazturīgiem locekļiem, jaunajiem ieceļotājiem u. c. Katrā dievnamā ir ērti ierīkotas pagraba telpas. Tur notiek dažādas apspriedes un kopmielasti, ko sarīko draudzes locekļi (par telpu lietošanu, protams, jāmaksā). Kanadas draudzes ir tik izpalīdzīgas, ka tās iegūst pašpalīdzības organizāciju raksturu. Lai gan konfesiju Kanadā ir daudz, tomēr reliģiskās nesaskaņas nav vērojamas. Vienīgi katoļi turas vairāk savrūp, un citi pret tiem izturas vēsāk. Kapsētām Kanadā cits izskats nekā Eiropā: tas ir mauriņa laukums, kuŗā ar krustiem vai citām zīmēm atzīmētas kapu vietas; nav kapu kopiņas, nav ziedu, nav pierādījumu, ka kāds aizgājušos viņā saulē atcerētos.

Savā ikdienišķā dzīvē kanadietis ir vienkāršs, pieticīgs, taupīgs. Limuzīna iegādei un uzturēšanai gan viņš netaupa līdzekļu. Tāpēc kājām gājēju un braucēju autobusos maz. Arī savam tērpam viņš neizdod daudz līdzekļu, jo, pārnācis no darba, tūliņ pārģērbjas un mājās parasti nenēsā svārkus, bet tikai kreklu; vasarā vispār staigā krekla. Izņēmums ir tālie ziemeļi. Veļu kanadietis maina ļoti bieži, turīgākie to dara pat katru dienu. Tāpēc katru nedēļu jāmazgā liels daudzums veļas. Šim nolūkam gandrīz visās mājās ir veļas mazgājamā mašīna, kas stipri atvieglina darbu; mašīna izmazgā, cilvēkam veļa tikai jāizžauj. Bet mašīna labi izmazgā tikai maz sanēsātu veļu, piem., netīras apkakles tā neizmazgā. Tāpēc arī veļa bieži jāmaina.

Vīriešu uzvalku mode maz atšķiras no Eiropas tērpiem, tikai ketavejas un frakas te gandrīz neredz. Sievietes visu gadu nēsā ļoti raibus tērpus spilgtās krāsās, kas iegūti visvairāk gatavo uzvalku tirgotavās, un tādēļ ļoti lidzīgi. Šī iemesla dēļ Kanadas sievietes tērpa ziņā maz atšķiras cita no citas; viņas maz interesējās par tērpa pielāgošanu savam augumam, īpatnībām un raksturam.

Satiekoties kanadieši nesniedz viens otram roku; reizēm tikai paceļ labo roku. Vispāri sasveicināšanās nav modē, piem., atbrauc viesos radinieki, ieiet istabā un sāk sarunas bez sasveicināšanās. Tāpat atbrauc kāds tuvinieks, ieiet sakņu dārzā, paņem pa tāļruna norunātās saknes, reizēm arī bez šīs norunas, un aizbrauc.

Kanadietis pārliecināts, ka viņa zemē viss ir labs un patīkams. Tāpēc pie satikšanās viņš parasti saka kaut ko patīkamu; pircējs ieiet no rīta tirgotavā, pārdevējs viņam saka — patīkams rīts; pircējs to apstiprina. Ieejot kāda pilsoņa mājā vai dārzā, katrā ziņā jāuzteic kaut kas no vērojamā, piem., glīta istabas iekārta, jauks mauriņš. Kas to nedara, nav pieklājīgs. Kas atļaujas izteikt kritiskas piezīmes, ir ienaidnieks, ar ko nav ieteicams satikties. Kanadā viss ir jauks, glīts, patīkams.

Londonā, Ontario, decembrī.

P. Dreimanis

Ka pirms 60 gadiem izputēja izceļošanas akcija uz Braziliju

Prof. P. Zālītes un prof. K. Baloža neizdevies jaunības dienu plāns

Latvijā ikvienam bija nodrošināta eksistence, brīvība, visiem pietika zemes, darba un maizes, tā ka izceļošana uz citām zemēm nemaz nebija populāra. Valsts pirmajos gados tāpēc kāda akcija uz Braziliju piedzīvoja lielu neveiksmi. Tas arī ir vienīgais gadījums mūsu neatkarības vēsturē.

Bet citādāks laikmets bija pag. g. s. 80. gados, kad mūsu zemē noteicēji bija krievi un vācieši. Pēc gariem gadsimteņiem latvietis iuta nākam savu dienu. Viņš meklēja saimniecisku neatkarību un ceļu uz laimi, ko iztēlojās bagātībā. Tad Latvijas pilsētas un lauku pagastus bieži vien pāršalca vilinātājas ziņas par t. s. siltām zemēm. Kr. Valdemāra ierosināti, dzimteni atstāja vairāki simti latviešu, izceļodami uz Krieviju. Pareizticības ietekmē sekoja bēdīgi slavenie Jersikas braucēji. Arī Sibirijas bagātības, kad tur būvēja pirmo dzelzceļu uz Vladivostoku, aizvilināja daudzus latviešus. Visbeidzot sākās izceļošanas kustība uz aizjūras zemēm — ASV un Braziliju.

Izceļoja gan muižu ļaudis, gan rentnieki un pilsētu rūpnīcu strādnieki. Par izceļošanu interesējās arī vairāki Vakareiropas universitātēs izglītoti tautieši, kas kala plānus par latviešu koloniju dibināšanu aizjūras zemēs. Viens šāds eksperiments, diezgan labi izplānots, bet tomēr neizdevies, minams par Braziliju. Tā reālizēšanā pirms 60 gadiem bija ieinteresēti divi vēlākie Latvijas universitātes profesori, filozofs Pēteris Zālīte un tautsaimnieks Kārlis Balodis.

1886. g. abi izglītotie latviešu jaunekļi devās pāri Atlantijas okeanam uz Braziliju, Sankatarinas štatu, lai pārbaudītu apstākļus, vai latviešu bezzemniekiem nevarētu tur rast kādu izdevīgāku apmešanās vietu. Kārlis Balodis Sibirijā bija strādājis par luterāņu mācītāju un zināja turienes klimata bargumu. Abu šo tautiešu nodoms bija pašiem apmesties uz dzīvi Brazīlijā atbraukušo tautiešu vidū, lai te izveidotu lielu un priekšzīmīgu zemkopības koloniju.

Baltijas Vēstnesī sāka parādīties raksti par Braziliju, it īpaši zemkopības un lopkopības iespējām Sankatarīnas štatā. Iznāca arī pāris brošūras ar dabas un dzīves aprakstiem. Visvairāk par šiem aprakstiem interesējās Rīgas rūpnīcu strādnieki. Ienākuši no laukiem pilsētā, viņi nevarēja samierināties ar fabrikas gaisu un režīmu, un ilgojās atkal kļūt par zemkopjiem. Pirmie, kas izšķīrās par ceļojumu, bija Rīgas cementa fabrikas strādnieki. 1870. g. 7. aprīlī no Rīgas ostas izbrauca kuģis ar jaunās dzīves meklētājiem ceļā uz tālo, nepazīstamo Braziliju.

Jaunās kolonijas dibinātājus—K. Balodi un P. Zālīti, kas emigrantu pirmajai grupai piebiedrojās Lisabonā, otrā galā sagaidīja vilšanās. Izrādījās, ka atbraucēji nebija piemēroti pionieŗu uzdevumiem. Tikai pāris kilometru no šaursliežu dzelzceļa piestātnes Orleānas, kur atradās emigrantu pajumte un vairāki veikali, sākās paredzētais latviešu ciems. Tur bija zaļoksnējs mežs, audzelīga zeme, dzidri ūdeņi un veselīgs klimats. Kolonizācijas biedrība pārdeva zemi par dzimtu ļoti lēti uz ilgiem nomaksas termiņiem, un aizdeva uz parāda produktus pirmā gada pārtikai, lai mazturīgākiem nebūtu jāiet citur pelnīt maize. Arī šis aizdevums bijis bez procentiem, ar atmaksu pēc vairākiem gadiem.

Vīri, ģimenes galvas, gan saskatījuši nākotni, bet ko padarīsi pilsētā augušām sievām un bērniem. Nepierasts bija darbs un neērti sākuma apstākļi. Sākās neapmierinātība un kurnēšana. Nelīdzēja, ka Balodis ar Zālīti dzīvo tanīs pašos apstākļos un ar fizisku līdumnieka darbu rādīja labu priekšzīmi. Izgaisa visi kooperātīvo labierīcību un nākamās labklājības plāni. Kolonisti brauca projām katrs uz savu pusi; citi uz Brazīlijas lielākām pilsētām, citi uz ASV, citi atpakaļ uz Rīgu. Pēc visa tā arī Balodim un Zālītem vairs nebija Brazīlijā palikšanas. Viņi bija zaudējuši uzticību turienes iestādēs, kā arī ticību sev. No visa lielā pasākuma tikai viens latvietis palika un jutās ar svešuma dzīvi un augļiem apmierināts. Tanī pašā laikā arī Rīgā sākās uzbrukumi, Baltijas Vēstnesī parādījās raksti, kas brīdināja latviešus no izceļošanas uz Braziliju. Tā pirms 60 gadiem nesekmīgi beidzās dažu vēlāko latviešu profesoru vadītā akcija, kas savā ziņā ir zīmīgs notikums mūsu emigrācijas vēsturē.

Osvalds Akmentiņš.

MĒS UN VIŅI

Sidnejas piezīmes

Bieži dzirdam austrāliešu strādniekus spriežam par ārzemju darba biedru kolēģiālitāti. Un spriedums? Dažāds. Viens slavē, otrs uzkliedz, cits nesaka nekā. Tuvāk viņus iepazīstot, laba darba biedra vārdu izpelnīties var samērā viegli. Taču tas prasa ziedot brīvo laiku un arī naudu. Caurmēra strādnieks ik dienas pēc darba beigām iegriežas krogū izdzert pāris glāzes alus. Šis gājiens, protams, jātur līdzi. Attiecības ar tuvāko priekšniecību uzlabosies redzami, ja izrādīsim kaut cik intereses sestdienās zirgu ātrumu pārbaudēm. Protams, piedalīties ar attiecīgu iemaksu totālizatorā.

Tā kādā dzelzceļa remonta grupā strādā 3 latvieši. Abi jaunākie labprāt piedalās visās austrāliešu izdarībās. Darbā tiem veicas vienmēr labāk, un priekšniecība viņus uzlūko kā savus cilvēkus. Ne tā veicas četru bērnu ģimenes tēvam, kam jātaupa katrs šiliņš. Jāatsakās no kārotā alus kausa, nemāz nerunājot par zirgu svētkiem hipodromā. Un darbā? — Priekšniecības neieredzēts un smagākais darbs nodrošināts katru dienu.

*

Augusta Deglava romānā Rīga (Tēvzemes izdevumā) 147. lpp. rakstīts: „Jums jāatsakās pilnīgi no Latviešu biedrības un jāapsolās būt stingram vācu lietas veicinātājam. Ar latviešiem jums nedrīkst būt nekā kopēja." (Laiks — 19 g. a. beigās). Vēsture atkārtojas. Laiks — 1949. g. novembrī. Vieta — Sidneja. Jauns igauņu tautsaimnieks, ar spīdošām angļu, franču un vācu valodas zināšanām, pēc valstij svarīgā darbā nokalpotiem divi gadiem meklē jaunu, piemērotāku nodarbošanos. Darbs atradās ātri un pie tam ar teicamu izpeļņu.

Otrā dienā direktors aicina pie sevis jauno darbinieku. „Pirms uzsākam darbu, jums jāapsolās atteikties no līdzšinējās igauņu sabiedrības. Tikami būtu, ja jūs mūsu sabiedrībā uzdotos par francūzi vai austrālieti. Tas nesabojās firmas attieksmes ar plašo klientūru!" Jaunais igaunis uzmeklēja citu darbu ar dažām mārciņām zemāku algu.

*

Austrālijas parlamenta vēlēšanas atnesa negaidītu nacionāli noskaņoto liberāļu uzvaru. Ko saka tauta par to?

Biroja darbinieks ķieģeļu fabrikā: „Priecājos par liberāļu uzvaru. Ar to mēs esam paglābti no nacionālizācijas, kollektīvisma un arī no komūnisma draudiem!" Strādnieks, 45 gadus vecs: „Strādnieki atkal būs pakļauti rūpnieku un lieltirgotāju kaprizēm." Dzīvokļa saimniece, 62 gadus veca: „Jauno premjēru Menziju atceros kā 20 gadus vecu studentu. Toreiz viņš bija apburošs!"

Bet latvietis tikai norūc: „Kad dzīvosim ,tad redzēsim!"

*

Kāda mūsu dziedone strādā par mājkalpotāju. Dzīve būtu tikamāka, ja ģimene, kuŗā viņa dzīvo, nelepotos ar kompartijas biedru kartēm. Propaganda rītos, propaganda vakaros, un tā nepārtraukti katru dienu. Mākslinieces nervi saspīlēti līdz pēdējam. Jameklē darbs citur. Kādā internā sarīkojumā pilsoniskās aprindas, kur dziedone skandināja latviešu dziesmas, vecāks rūpnieku pāris apjautājās par mākslinieces pašreizējo dzīvi. Noklausījies stāstu, sirmais anglis sašutis kratīja galvu: „Bezkaunība! Kalpināt dziedoni mājsaimniecībā?" Pusstundu vēlāk tas pats sirmais kungs piedāvāja kalpones vietu savā mājā, bet ar 10 šiliņu zemāku algu nedēļā.

*

„Piedodiet, bet dzīvoklis jums jāatstāj!" tā šo rindiņu rakstītāju agrā rīta stundā apsveica darba departamenta ierēdnis. Taču iejaucās dzīvokļa īpašnieks un situāciju glāba, jo dzīvoklis atradās privātā mājā. Sidnejā sameklēt mēbelētu istabu vai dzīvokli nemaz nav tik viegli. Sabiedrībai nodotajās valsts un pašvaldības ēkās, kā arī laikrakstos sludinātās brīvās telpas var iegūt sekojošās ļaužu kotēgorijas — vispirms bij. karavīri, tālāk seko pārējie Austrālijas pilsoņi, tad emigranti un — gadījumā, ja iepriekš minētās katēgorijas atsakās — arī DP emigranti.

*

Aizvadīts 18. novembŗa atceres vakars Sidnejā, kur ceturtai daļai tautiešu vajadzēja aiziet mājās, nedzirdot koncertu pārpildītajā igauņu kluba zālē. Pāris nedēļas vēlāk viesojās P. Fībigs, kas, kopā ar dejotāju Viju Vētru, dziedoni Magdu Vītāni un aktieri Vilibertu Štālu sagādāja tīkamu mākslas baudījumu vietējiem latviešiem.

Viliberts Štāls kopīgi ar bij. Liepājas teātŗa aktrisi Hildu Dukuri un jauno aktieŗu saimi nodibinājuši iestādījumu, kas sauksies Sidnejas latviešu teātris. Darbu uzsāks ar Mārtiņa Zīverta Divkauju.

*

Atnāca Ziemsvētki vasaras tveicē, un kājas grima mīkstajās asfalta ietvēs. Tie atnāca bez eglītes un sniega. Gandrīz katrs Sidnejas tautietis sirdī nes vainas apziņu. Vai mēs atcerējāmies draugus Vācemē un aizsūtījām sainīšus svētku iepriecinājumam? Diemžēl, nē! Sidnejas latvieši solās laboties. Un kad pārtikas sainīšis ieradīsies, uzskatiet to par kavējušos Ziemsvētku vecīša sūtījumu. Mēs labosimies!

Sidnejā, decembrī.

Sp. Klauverts

Latvieši Viskonsinas štatā

ASV vidējos rietumos — Viskonsinas štatā jau vairākus mēnešus rit kluss, bet rosīgs palīdzības darbs latviešiem — tiklab tiem, kas vēl atrodas Vācijā, kā arī jaunatbraucējiem. Ja šīgada pirmajos mēnešos štatā nebija vēl ne 10 latviešu, tagad to skaits strauji audzis, un apzināti jau pāri par 200 tautiešu. Pēc baznīcu organizāciju ziņām latviešu skaits Viskonsinā vēl arvien pieaug un nāk. gada pavasarī pārsniegšot 750. Lielu interesi un rūpību par latviešiem izrāda štata luterāņu labklājības biedrības (Lutheran Welfare Society of Wisconsin) DP daļas vadītājs māc. V. Špīgelis (Spiegel), kas pašreiz atrodas Vācijā, lai tur DP nometnēs tieši iepazītos ar pārvietoto personu dzīves apstākļiem un vajadzībām, galveno vērību veltījot grūti izvietojamo grupai.

Ļoti daudz galvojumu sagādē tautiešiem darījusi L. Kasaka kundze ar ģimeni, kas dzīvo ASV jau vairāk kā 20 gadus. Viņa personīgi parakstījusi vismaz 50 galvojumus. Milvokijas apriņķa nervu klinikas direktora un Markvetas universitātes profesora Dr. M. Kasaka, viņa kundzes un meitas viesmīlību baudījuši gandrīz visi Milvokijā un apkārtnē dzīvojošie tautieši.

Jau divus mēnešus rosīgi darbojas Viskonsinas štata latviešu biedrība kas cenšas organizēt štata tautiešus un palīdzēt tiem visās bēdās. Pirmajā latviešu biedrības valdē ievēlēti: L. Kasaka, O. Lagzdiņš, J. Upesleja, I. Bergfrīda un U. Inveiss. Viens no pirmajiem lielākajiem valdes uzdevumiem bija 18. novembŗa svinību organizēšana, kuŗās pulcējās ap 200 dalībnieku. Jau pirms tam — 13. novembrī ar biedrības gādību Milvokijas televīzijas raidījuma programmā bija uzņemtas V. Medņa dziedātās latviešu tautas dziesmas.

3. un 4. decembrī Milvokijas pilsētā 6. reizi notika Internacionālā institūta rīkotā tradicionālā tautību skate, kuŗā līdz ar 25 citām tautībām piedalījās arī latvieši, iekārtojot savu tautisko izstrādājumu stendu, kas izpelnījās lielu preses un publikas ievērību.

Latvieši Milvokijā un vispār Viskonsinas štatā ieciešī un pazīstami kā krietni un darbīgi cilvēki. Tiem radušies daudzi amerikāņu draugi, kas piedāvā savu palīdzību, darbu un dzīvokļus, sūtot jaunus ieceļošanas galvojumus uz Vašingtonu.

U. I.

Komūnistu aģents draud latvietei „ar nepatikšanām"

Dienviddakotas štatā pēdējo mēnešu laikā saradies krietns pulciņš latviešu no Augsburgas, jo te par mācītāju darbojas bij. Augsburgas ev.-lut. mācītājs R. Krafts, par kuŗa aktīvitāti galvojumu sagādē esam jau vairākkārt rakstījuši. 7. decembrī Krafts ar lieliem reāliem panākumiem runāja farmeŗu biroja sapulcē Krendorā (Crandor), bet 8. dec. Votertaunā (Watertown), uzstādamies vietējā Rotary kluba sanāksmē. Votertauna ir vieta, kur latviešu iebraucējai Jēgera kundzei nesen kāds komūnistu aģents bija draudējis „ar nepatikšanām", ja tā turpināšot runāt patiesību par padomju iekārtu. Šo notikumu, kas norisinājās decembŗa sākumā, pieminēja AP aģentūras korespondents, un ziņu iespieda visas lielās amerikāņu avīzes.

Pēc štata luterāņu bēgļu aprūpes vadītājas Rasmusenes informācijas Dienviddakotā ieradušies jau apm. 200 luterāņu DP.

A. B.

KUR CĪNĀS PAR UZSKATIEM, TUR IR DEMOKRATIJA

Dzīva domu izmaiņa par LNP un vēlēšanu principu

IEBILDUMI PIE LAMBERGA PIEZĪMĒM

1) Desmit delegāti: *prof.* P. Laurinovičs, A. Bērziņš, A. Kripens, V. Skaistlauks, K. Lobe, T. Erdmane-Endziņa, A. Osis-Stunda, Rob. Osis, J. Poruks un J. Goldmanis iesniedza kopsapulcei rakstisku paskaidrojumu, ka atturējamies tādēļ, lai „līdzās vēlētiem delegātiem" būtu arī organizācijas paredzētas. Tā nav vēlēšanu principa pilnīga noraidīšana, bet aizrādīts uz tā strupi izteikto nepilnīgumu. Tas jāievēro, kad runā par parlamentāriešu grupu, lai nesajauktu tās abas kopā.

2) Visu cieņu Daugavas Vanagu organizācijai, kas kā jaunākā laika grupējums, gluži dabīgi, ir skaitliski liela, bet nav jānoklusē rinda karavīru organizācijas, kas ar saviem delegātiem ir gribējušas būt pārstāvētas Nacionālajā Padomē: lāčplēši, kalpakieši, ziemeļnieki, kurzemnieki un strēlnieki. Ja pār visām tām ir ziedu lietus bagātīgi lijis no tautas rokām un ja tām ir lieli vēsturiski nopelni Latvijas tapšanā, tad gan vajadzētu saprast, ka tie ar atturēšanos sargā šīs organizācijas, lai tās, pa visiem vējiem izklīstot, nezaudētu savu pārstāvību Nacionālajā Padomē. Vai šādos apstākļos radīts Nacionālās Padomes sastāvs, kur tūkstošiem kilometru lieli attālumi šķir vienu vēlētāju no otra, būtu tas organs, kas bez organizācijām varētu pretendēt uz vispareizākām un gudrākām domām cīņā par Latviju? No Nac. Padomes ar tik augstu mērķi nevajadzētu atstumt nevienu sava laikmeta organizāciju.

Ne prof. Laurinovičs, kas mira nesasniegdams ne 50 gadus, bet es par sevi saciju, ka esmu vienīgais no LNP delegātiem, kas turpat vai pusgadu simteni ilgi esmu gājis pie vēlēšanu urnām un tās man ne toreiz, ne tagad nav nekāds bubulis.

J. Goldmanis, Vircburgā

PĀRIS MĀRCIŅAS MĒNESĪ

Aktīvāki cīņai par neatkarību būtu jāapvienojas vienā organizācijā visiem trimdiniekiem, kuŗi spēj un vēlas aktīvi cīnīties. Tai vajadzētu arī lielākus materiālus līdzekļus, kuŗi būtu jādod trimdiniekiem. Mēs Anglijā lielākā daļa varam šim mērķim atlicināt pāris mārciņas mēnesī.

A. Kārkliņš, Anglijā, Lidsā

MAZĀ CILVĒKA DOMAS PAR LIELĀM LIETĀM

Viņš priecājās lasot laikrakstā, ka LNP sesijas darba kārtībā bija LNP pārkārtošana, bet palika bēdīgi vīlies. Sesijai bija laba griba un doma, bet rezultāts izpalika.

Par trimdas organizāciju ievēlēšanu demokratiskā ceļā trimdinieku vairākums nostājies demokratijas pusē.

Jābrīnās par parlamentāriešu grupu, kas tik ļoti baidās vēlēšanu principa. Klausies un brīnies! Viņi neatzīst pēdējās Latvijas valdības lēmumus, aizbildinoties, ka valdība nav bijusi demokratiska, bet kāda loģika tagad pašiem nostāties pret LNP pārveidošanu uz demokratisku vēlēšanu pamatiem?

Noteikti jāpanāk pat LNP un LCP apvienošana un tam jānotiek vēlēšanu ceļā. Jāizbeidz paralēlisms. Mums jāveidojas līdzi laika prasībām. Reizē ar parallēlo organizāciju izbeigšanu iegūs līdzekļus svarīgākām vajadzībām. Būs panākta visu tautiešu saliedēšana vienā tautas kopībā. Vēlētu organizāciju tautieši morāli un materiāli atbalstīs.

K. Grasmanis, Falingbostelā

VĀRDI UN DARBI

A. Bļodnieka kungs aicina „Runāsim atklāti", tomēr viņa vārdos šīs atklātības nav. Ja, pēc viņa domām, pēdējos desmit gados Latvijā valdīja parlamenta nīdēji un tas ir nosodāmi, tad kāpēc šo laikmetu mēģināt turpināt vēl tagad?

Vai, pastāvot organizāciju principam, LNP ncievelkas tāds pat nelabs birums „vien un divnieku"?

Vai, komplektējoties no organizāciju pārstāvjiem, LNP nebūs tāds pats partiju daudzums, kāds bija Saeimā 1934. g., pirms dižais vīrs tai vēl nebija uzmetis pelēko aizmirstības segu? Ja tas bija tik launi, tad kāpēc tagad šo kļūdu atkārtot un mest tādu pašu aizmirstības segu vēlētāju tiesībām?

P. Kučurs, Itcehoē

ATKLĀTU VALODU UN ATKLĀTUS DARBUS!

Visplašākajās trimdas aprindās ir modusies interese par LNP apspriesto vēlēšanu principu. Interesantu atklātu valodu runā parlamentārietis A. Bļodnieka kungs. Nepiederu pie jaunās paaudzes, bet esmu tam laikmetam dzīvojis līdzi un labi to atceros.

Piekrītu A. Bļodnieka kungam, ka plaisa trimdas ļaudīs nav padziļināma, bet vai šo plaisu nepadziļina parlamentārieši ar nepiekopigo prasību, atzīt viņus par latviešu vadītājiem uz sen novecojušo saeimas mandātu pamata?

„Kāda manta, godi un amati mums dalāmi?" jautā A. Bļodnieka kungs. Kas gan varētu vislabāk uz to atbildēt, ja ne parlamentārieši paši. Kas tad īsteni ir šī cīņa par apsūbējušiem mandātiem? Tā taču ir bijušā goda un tiesību restaurācija. Visi esam zaudējuši dzimteni, mīļus cilvēkus, jā, bet mūsu vidū ir jau pieminētie karavīri, kas Latvijas un arī mūsu visu dēļ nav baidījušies zaudēt visdārgāko — dzīvību, veselību un pat briva cilvēka tiesības emigrācijai. Ja šie cilvēki uz dzimtenes altāŗa ziedojuši visu, tad tiem arī ir lielākas tiesības runāt līdzi. Gatavību līdz pēdējam ziedoties dzimtenei nevar atsvērt nekāds mandāts, sevišķi, ja tas vēl dots pirms gadu desmitiem.

Neredzu iemesla, kāpēc Bļodnieka kungs nevarēja balsot par vēlēšanu principu.

H. Riekstiņš, Hanavā

„DĒLI UN TĒVI"

Jaunatne mēdz būt straujāka un nepacietīgāka nekā vecākā paaudze. Tā ir vipas priekšrocība, bet reizē arī kļūda. Maz jautājumus sabiedriskā, sevišķi politiskā dzīvē var atrisināt ar straujumu, pat ja talkā ņem bezpersonisku ideālismu un labu gribu.

Velti stridēties, kam būtu jāpiedalās cīņā par Latvijas neatkarības atgūšanu. Šinī cīņā ir jāpiedalās ik vienam latvietim, kas nav atkritis svešumā no savas tautas. Vadībā, atkarībā no cīņas veida, jābūt vislabāk sagatavotiem un spējīgākiem. Ja cīņa izcīnāma ieročiem, vadība piekrīt militāriem speciālistiem. Ja tā ir politiska vai diplomātiska — vadībā jābūt lielākiem speciālistiem šinīs nozarēs. Rīkojoties citādi, mēs vājinām savus spēkus.

Ja zaudētās tēvu zemes un Latvijas neatkarības atgūšana nav tikai tukši vārdi, tad trimdinieki nav dalāmi tēvos un dēlos, mūsējos un viņējos, bet esam viena likteņa vajāta saime.

Mūsu vadošajā politiskās cīņas organizācijā jābūt pārstāvētiem kā „dēliem tā tēviem", spējīgākiem viriem, kam uzticību dāvājuši trimdinieki caur savām organizācijām un kas savā laikā uzticību un pilnvarojumus, runāt un rīkoties tautas un valsts vārdā, ieguvusi Latvijas brīvvalsti.

Pieturoties pie organizāciju principa, arī dažādās zemēs izkaisītie latvieši varēs vissekmīgāki piedalīties caur saviem pārstāvjiem mūsu vadošā cīņas organizācijā. Globālās vēlēšanas būtu aptuvenas un vēlētājs par kandidātiem, pie kuŗu uzstādīšanas viņš nevar izšķirošu dalību ņemt, tālākā kontrolē līdz nākošām vēlēšanām, piedalīties nevar. Ja pieturās pie organizāciju principa, katrs organizētais trimdinieks caur savu organizāciju var izteikt savam pārstāvim LNP savas domas vai arī neapmierinātību ar tā darbu, ja vajadzīgs pat nomainot to.

Arī Latvijas valsti proklamēja, kaut gan tas notika uz latviešu zemes, ne tiešās vēlēšanās ievēlētie tautas pārstāvji, bet politisko partiju un organizāciju pilnvarotie. Arī mūsu kaimiņu tautu trimdas politiskās organizācijas uzbūvētas uz organizāciju delegātu principa.

Kas zīmējās uz „tēvu" un „dēlu" cīņu pēdējā LNP sanāksmē, šāds dalījums ir nesaprotams un nav ar būtisku, bet literārisku nozīmi. Vai tad vecākais sanāksmes dalībnieks Starcs godam necīnījās pleca pie pleca ar jaunāko? Ja uzskatu dažādība, zīmējoties uz turpmāko LNP uzbūvi, ir ņemta par mērauklu dalīšanai „tēvos" un „dēlos", tad, ja attiecinātu to uz personām, no Lamberga un Januma puses būtu pārāk liela pazemība sevi nostādīt „dēlu" lomā.

Ir pēdējais brīdis izbeigt šķirošanu „tēvos" un „dēlos" vai „dēlos" un „tēvos". Mēs visi stāvam virs dziļa nākotnes nepārredzēšanas bezdibeņa uz vienas laipas. Neprāts būtu šo laipu, kas no baigas pagātnes caur drūmo tagadni ir pārmesta uz nezināmo nākotni, zāģēt pušu tālab vien, ka uz tās ieraugāms kāds iedomāts pretinieks. Īstenībā pretinieku mūsu starpā kādos dziļi principiālos jautājumos nav. Vecs vai jauns, agrākais politiķis, vai tas, kas politiskās gaitas sācis tikai trimdas apstākļos, visi vēlas vienu un to pašu — drīzi atgriezties no ienaidnieka atbrivotajā Latvijā.

Alfr. Bērziņš, Blombergā

1931. G. FS BALSOJU PAR JUMS, TAGAD VAIRS NĒ

Kungi parlamentārieši, jūs nesēžat vairs vecajā saeimā Rigā, bet trimdā, un tādēļ aizmirstiet 1931. gadu, kad jūs ievēlēja. Arī es par jums balsoju. Bet tas bija reiz pirms 15 gadiem. Šodien ne es, ne ari daudzi citi par jums vairs nebalsos, kaut arī ar kādiem saukļiem jūs ietu vēlēšanās. To jūs zināt un tādēļ jūs turaties kā slicēji pie salma.

LNP ir jāvēl jo to prasa svešumā klīstošā latviešu tautas dala. To diktē cīņa par Latviju. Mūs neinteresē tas, kādas organizācijas LNP būtu pārstāvētas, bet mūs interesē tikai godīgi un strādīgi latviešu cilvēki. Ja LNP delegātu sastāvs nav spējīgs vai negrib sarīkot vēlēšanas, tad atradīsies latvieši, kas to nokārtos, un tad tautas vēlētā iestāde būs noteicēja. Tā baudīs uzticību un saņems nodevas, bet šodien mēs nodevas ar uzticību varam maksāt vienīgi vēlētām iestādēm.

Kungi parlamentārieši, jūs taču cīnaties par demokratiju, jebšu es aiz vecuma vairs neapjēdzu, ka arī tautas nevēlēts iestādījums var saukties demokratisks. Bet kādēļ tad jūs bieži sūdzaties par laiku no 1934. līdz 1940. g.?

A. Pāvuls, Zviedrijā

POLITISKĀS PARTIJAS VAI TAUTAS VIENĪBU?

Ir smieklīgi redzēt, kādu nozīmi piešķir jautājumam, kas vairāk tiesīgs pārstāvēt mūsu valsts un tautas intereses trimdā? Katra apziniga latvieša pienākums, šinī pārbaudījumu laikā pāri personīgajai dzīvei, stādīt tikai vienu mērķi — domas un darbus brīvajai Latvijai!

Lai mēs būtu cienīgi saņemt brīvības stundu, ir pēdējais laiks atmest senos strīdus un latviešu trimdiniekiem sev izvēlēt pārstāvjus, kam vislabāk darba spēju mūsu kopīgajai lietai.

Ar savu nevienprātību mēs rādām sliktu piemēru jaunatnei, kas taču ir mūsu nākotne, radām sarūgtinājumu tiem, kas par Latviju cīnījušies kara laukā un sliktu piemēru saviem kritušajiem varoņiem.

Labāks piemērs mūsu jaunatnei par seno partiju kildu laiku taču būtu vienības gara ideoloģija, kas valdīja Latvijas armijā, aizsargu, skautu, mazpulku organizācijās un jauno latviešu sirdīs sēja dzimtenes mīlestību.

Brīvā valsts vispirms jāizcīna un tad varēs lemt par tās iekārtu, paturot agrāko vai ievedot pārgrozījumus.

Vienprātības trūkums tikai palīdz mūsu ienaidniekam. Lai katrs latvietis savā darbā ir vienots arī mūsu kopīgajam mērķim!

Imants Mežaraups, Hanavā

LNP IR UZ DEMOKRATIJAS CEĻA

Ar lielu nopietnību sekoju LNP izveidošanai un darbībai. Demokratiju pārprot tie, kas asi kritizē garās debates Imbshauzenas sesijā. Tiesība cīnities par savu uzskatu pareizību ir demokratijas dziļākā jēga. Tikai autoritārā iekārtā vienojas un pieņem lēmumus bez debatēm un uzskatu strīdiem.

Mūsu LNP ir uz demokratijas ceļa, un ja parlamentārieši un citas grupas, kuŗu vārdā velti taisnojas J. Goldmanis, nepretotos vēlēšanu principam, tad latviešu trimdinieki ar mierīgu sirdi varētu uzticēt LNP savu likteni. Demokrātiju ne vārdos, bet darbos!

V. Dzintars, Nujorkā

MŪSU KARAVĪRI — MŪSU PAMATS

Nav šodien mums valsts, nedz likuma, kas mūs aizsargātu, nav arī organizācijas, kas pilnīgi vienotu. Mēs padoti visiem pasaules vējiem, jo tālāk mūs pūš, jo vājāki mēs kļūstam. Visi mēs gribam atgriezties brīvā Latvijā, bet ne visi grib apvienoties, cīnities un upurus nest.

Mūsu pamats ir mūsu karavīri. Kauju ugunīs dimdēja Kurzemes dvēseļu cietoksnis, kur vairāk nekā 500.000 latviešu elpoja līdzi kaujām un gārā atbalstīja tos, kas stāvēja uz pēdējā zemes stūrīša sargu vietās. Vairāk nekā 100.000 latvju karavīru cīnījās. Nāks laiks kad atkal iesim cīņā par Latviju. Vai nebūs tad tādi, kas sēdēs uz savas bagātības un teiks, ka laiks dziesgan, lai pēc tam atgrieztos izpostītajā Latvijā.

Mūsu tauta iet golgatas ceļu, karavīri pazemoti, bēgļi tiklīst. Un tomēr mums jābūt cīnītājiem, lai paši gļēvi nealzietu bojā. Mums nav kauna, nedz baiļu šodien pateikt, ka mēs esam cīnījušies par Latviju un pret mūsu un visas cilvēces lielāko ienaidnieku — boļševismu. Karavīri ir lepni un nevilto mūsu neseno pagātni, kas ir mūsu cīņas bāze nākamai Latvijai. Mūsu cīņa bija, ir un būs svēta, jo tā ir domāta mūsu tautas brīvībai.

Asiņainā boļševiku roka arī šeit trimdā mums neliek miera, skalda mūsu kopību, apkaro mūsu tiesības, kavē mūsu izceļošanu, vilto mūsu pagātni un dokumentus.

Vienībā spēks un taisnai lietai arī Dieva palīdz. Saslēgsimies ap mūsu trimdas vadību. Uzticību pret uzticību.

Roberts Ancāns, Neiburgā

Bagātīgas svētku veltes grūtdieņiem

PALĪDZĪBAS AKCIJA

Palīdzības darbā strādājot, katru dienu nākas vērot trimdinieku nesalaužamo gribu izturēt. Ir griba ne tikai sevi saglabāt, bet palīdzēt arī otram dzīvot, lai viņš nesabruktu nespēkā un izmisumā. Ar gandarījumu jākonstatē šī parādība tautrinātē latviešu saimā. Ziemsvētkos tik daudzas atsaucīgas sirdis atcerējās grūtdieņus, kam svētku eglīte neatmirdzēja īstā krāšņumā; ir nosūtītas svētku veltes un sirsnīgi apsveikuma vārdi. Kā par vienīem, tā par otriem priecājās saņēmējs un devējs.

Sirsnīga jo sirsnīga pateicība pienākas latviešu sardžu viru vienībai Krefeldā, kas ziedojusi DM 200.— vairāku bez apgādnieka palikušo ģimeņu atbalstīšanai. Tas lieku reizi pierāda, ka latvju vīri nevien ar ieročiem rokā spēj sargāt dzimteni, bet spēj savu roku sargājot uzlikt arī uz latviešu sievu un bērnu galvām, kuŗām nav ģimenes balsta. Augsti vērtējama arī Hamburgā dzīvojošā labdara S. Skelta dēvība, kas atsūtījis latviešu sērdzeņiem DM 50.—.

Palīdzības akcijai izdevies ieinteresēt savā pasākumā Luterāņu pasaules federācijas darbinieku Lazaretu, kas apņēmies daļu saņemto lūgumu nosūtīt uz ASV saviem domu un darba biedriem. Savā līdzšinējā darbībā Lazarets vienmēr parādījis lielu sirsnību un ideālismu. Latvieši ir pateicīgi viņam par palīdzības akcijas sekmēšanu.

Pēc saņemtajām ziņām visi iesūtītie lūgumi, kas pārsūtīti uz ASV, Kanadu un citur ar palīdzības akcijai labvēlīgu organizāciju un BSP latviešu delegācijas pilnvaroto palīdzību, tiek pakāpeniski iepludināti vietējā sabiedrībā. Tā ka vienā otrā zemē un apvidū DP problēma kļuvusi neinteresanta, palīdzības akcijas darbiniekiem bieži vien jālieto visa izmaņa un attapība, lai gūtu vēlamos panākumus. Šis darbs nav viegls, bet par to jo svētīgs.

*

Gimenes bez apgādnieka, veci ļaudis, slimie uc. tautieši kam nav iespējams iekļauties nevienā no pašreizējām izceļošanas schēmām un kas vēlētos, lai LCK un BSP lat. delegācija tiem „Palīdzības akcijas" ietvaros sameklē citās zemēs „krustmātes", t. i. atsaucīgas ģimenes, kas Vācijā palicējiem sniegtu materiālu un morālisku atbalstu, aicināti savus lūgumus sirsnīgas vēstules veidā (uz plāna papīra gaisa pastam, pēc iespējas angļu valodā), kā arī uzņēmumus iesūtīt Latvijas redakcijai vai BSP latviešu delegācijas priekšsēdei T. Erdmanei-Endzinai, Tannenbergstr. 5—6, Esslingen/N. (16a). Nepieciešami lūgumam pievienot nometnes komitejas, bēgļu centrālo iestāžu vai vadītāju sabiedrisku darbinieku atsaukšanās, kā arī norādīt, uz kāda vārda publicējama atbilde laikrakstā. Uz to pašu adresi aicināti rakstīt tie tautieši un organizācijas, kas apņemtos šādiem grūtdieņiem Vācijā sameklēt citās zemēs atsaucīgas „krustmātes" vai „krusttēvus".

ATBILDES TAUTIEŠIEM:

Katram lūgumam atsevišķi un plašāki atbildēt, diemžēl, nav iespējams. Zemāk minēto personu lūgumi nosūtīti uz norādītajām vietām, un lūdzējiem jānogaida atbildes no turienes.

Kovingtonas sieviešu apvienībai, Indianā, ASV: Matilde Plavgaile — Emdenē, Anna-Antonija Šota — Hanoveras slimnīcā, Katrina Mandrika, M. M. — Čerčila nometnē, Helena Cvilicha un Olga Ditricha — Omstedē.

Boulder Creek, Kalifornijā, ASV: Fr. Šapals — Eitinā, N. Baliņš — Dipholcā, F. Gecs — Dilingenā. Alvīne Neimane — Hanoverā (atcerēsies arī kāds tautietis Anglijā). Jānis Šaurels — Hanoverā, Zelma Kestena un Elvīra Samate — Karlsrūē.

Šalem, Oregonā, ASV: E. Bērziņa — Kleinkecā (lūdzu atsūtiet mātes adresi).

Catawissa, Pensilvānijā, ASV: Matilde Surģeniece — Karlsrūē, Vilis Kulnieks — Hanoverā, Mārtiņš Bonifators — Eitinā.

Kanadā: P. Broks.

LSK Beļģijā: E. Sampiņš.

Luterāņu federācijas darbiniekam Lazaretam: Jānis Šaurels — Hanoverā, Katrīne Iljina un Anna Maršalkina — Švābu Gmindē, Vēra Viskonte — Memmingenā, V. Eglits — Kemptenē, Mārtiņš Krēsliņš — Osnabrikā, V. Skalbe — Dipholcā, Arija B. — Eitinā, Helena A. — Dipholcā, Roberts Pasilis — Gēstachtā, Artūrs Treide — Valkā, Emma Sulce — Hamburgā.

Olgai — Hanoveras slimnīcā: svētku velte no tautietes Vācijā.

NO RIGAS RADIOFONA:

Visi zina Staļina nežēlību

PUSDIENAS PĀRTRAUKUMOS JĀKLAUSĀS AĢITĀTORU RUNĀS. MAINĪJUSĀS LATVIJAS LAUKU AINAVAS. — RĪSU GRAUDS AR 382 UZRAKSTIEM

Daugavpils apriņķa 42 kolhozi radioficēti. Ludzas apriņķī ir 1200 radiopunkti. Madonas sakaru kantoris uzstādījis 30 uztvērējus.

Sergeja Krasnopjorova komponētajs svītu par Staļina jaunību. Tuvākajā laikā iznāks Padomju Latvijas dzejnieku dzejoļu krājums par Staļinu.

Piesaka latviski, ka dziedās pilsoņu kara dziesmas, bet dzied tikai krieviski.

Pad. Latvijā ir ap 150.000 stachanoviešu un trieciennieku. Partijas centrālkomiteja stādījusi par uzdevumu panākt kolektīvu stachanovisku darbu (stachanovisms — izkalpināšanas augstākā pakāpe).

Staļins par revolūcionāro kustību Latvijā: 1905. g. rudenī Latvijā bija Krievijas sociāldemokratiem, mazinieku grupai, igauņu grupai un bundām kaujas družinas, bet nebija kopīga sacelšanās plāna un nebija labas vadības (nu jā, trūka ģeniālā tautu vadoņa, kas toreiz bija aizņemts ar Gruzijas banku seifiem). 1918. g. beigās latviešu darba ļaudis atsauca sarkanos strēlniekus. 1940. g. jūnijā kompartijas vadībā darba ļaudis (lasi Višinskis un čeka) sapēma varu savās rokās, tā novēršot (!) Latvijas pārvēršanos par Vācijas koloniju. Personīgi biedrs Staļins palīdzēja Padomju Latvijai no sīkas sadrumstalotības nostāties uz kolhozu ceļa. Tagad 94 procenti visu nabadzīgo un vidējo zemnieku saimniecības apvienojušās kolhozos.

Raiskuma pagasta kolhozu Spēks un Cīņa brigādes meža darbos pusdienas pārtraukumos notiek aģitātora Bērziņa pārrunas (kad tad atpūšas?), klausās arī Vlasova aģitāciju.

Franču vārda meistars Anrī Barbiss par Staļinu: Staļins ir dzelzs cilvēks, kas cīņā nepazīst baiļu. Pēc Ļeņina pa vēl neizdibināmiem ceļiem partiju vada Staļins. Visi zina Staļina nežēlību pret ienaidniekiem. Pie Ļeņina šķirsta Staļins deva pazīstamo zvērastu: „Paplašināt PSRS robežas". Staļins reti pie sevis ielūdz viesus.

Padomju karavīriem: kopā ar tautu padomju karavīri atzīmē Staļina 70. dzimumdienu ar jauniem sasniegumiem kaujas meistarībā (gārā uzskaitē piemin izcilākos karavīrus, bet nevienā latvieša vārda).

Madonas apriņķī strādā 1500 cirtēju, dienas grafika 2400 kub. m, izstrādā 3000. Katlakalna kolhozniekl strādā Bērzgales mežrūpniecības cirsmās. Rēzeknes apr. Ozolaines pagastā visos 25 kolhozos ir sarkanie stūrīši.

Sovetskaja Latvija ievads: Trūkumā dzīvoja tauta Ulmaņa laikā, bet cauri policijas kordonam īsais partijas kurss nokļuva pie strādniekiem. Līdz šim neredzētu spēku ieguvusi zemnieku kultūra (šādi rupji meli vairo tikai latviešu cīņas sparu).

Staļins izstrādāja un iemiesoja kolhozu sistēmu. Valdība darīja visu, lai zemnieki varētu masveidīgi iestāties kolhozos. Bija liela nesamērība starp rūpniecības un lauksaimniecības attīstību. Sīkā un sadrumstalotā lauksaimniecība nespēja piegādāt graudus valstij. Staļina vadībā sagrāva kapitulantus — trockistus, bucharinieŝus uc., arī kreiso novirzienu. Pašreiz lopkopība ir centrālais uzdevums. Kolhozu iekārtai ir milziga starptautiska nozīme, jo no mums ņem paraugu „tautas demokratijas" valstis.

Gada rezultāti kolhozā Gauja Cēsu apriņķī: mainījusies lauku ainava — sadrumstaloto lauciņu vietā plaši lauki (jā, atgriežas atkal muižas, kur valda sarkanie baroni). Par izstrādes dienu saņem 4½ kg labības, 2 kg kartupeļu un 2½ rubļu naudā. 80 g. v. Jānis Bērziņš izstrādājis pusgada laikā 184 izstrādes dienas. Tuvojas vasarāja kultūras beigas.

Ādolfs Skulte: savos komponējumos ievēroju tagad Vissav. centrālkomitejas lēmumus par Muradelli operu Turpmāk gribu vairāk vērības veltīt mūsu kolhoziem.

Staļinam dāvanas piesūtītas pat no mazākās Eiropas valsts San-Marino. ASV indiāņu ciltis iecēlušas Staļinu par savu kara vadoni. No Holandes Indijas atsūtīts rīsu grauds ar 382 uzrakstītiem burtiem. (in)

TĒVZEMEI UN BRĪVĪBAI

Klāra Zāle

MĀTEI

Tu esi jauna un skaista —
Gadi tev nepieskaras.
Kāda rēna, dievišķa gaisma
Tavu gaitu telkšmainu dara.

Nav citai mīlestībai
Tāds liliju maigums dots,
Kā tavai, vienīgi tavai,
Kas zied it kā nemanot.

Tā it kā nemanot stāvi
Dzīves un mūžības vārtos,
Kad jaunu dzīvību raisi
Kā ābele pumpuru sārto.

Latvijas pamatu licēji un sargātāji

NO STRĒLNIEKIEM LĪDZ TAGADNES PARTIZĀNIEM

„Latvijas valsts patstāvības idejas pamats bija likts ar strēlnieku bataljonu apvienošanu."

Sūtnis K. Zariņš

Ik gadus 6. janvārī latviešu vecie strēlnieki sanāk kopā, lai svinētu savu lielāko cīņu — Ziemsvētku kauju atceri. Kaut gan strēlnieki daudz asiņainu cīņu izcīnījuši, un kaut šīs Ziemsvētku kaujas bijušas tik lielas, ka Aleksandrs Grīns tām devis nosaukumu „dvēseļu putenis" — tomēr strēlnieku skaits pēdējā gadā, kad atstājām Latviju, bija samērā vēl diezgan paprāvs. Kā no strēlnieku biedrības datiem redzams, tad pa visu tās pastāvēšanas laiku, t. i. no tās reģistrēšanas Rīgas apgabaltiesā 19. dec. 1923. gadā, līdz 1944. gadam atzīmēti 6320 strēlnieki. Arī tagad, trimdā, to vēl ir drusku pāri par 600. Nodibinoties Latvijas valsts armijai, jau pirmajā laikā no strēlnieku virsniekiem pēc Latvijas karaministrijā savāktiem datiem tās sastāvā bija 68%. Vispār var teikt, ka Latvijas valsts pamatu stiprums balstās uz to, ka mēs savas tiesības uz Latvijas valsti esam korroborējuši mūžīgajā zemes grāmatā ar asins ierakstiem, nevis saņēmuši kā kādu žēlastības dāvanu, kaut arī tā būtu ierakstīta pergamentā.

Pēc strēlnieku laika jaunās Latvijas valsts armija, būdama sākumā pat samērā vāji apbruņota, veica tik teiksmainus varoņdarbus, ka viņu spožumu nekādi laika putekļi neapklās.

Tiem sekoja latviešu leģionāru varonīgās cīņas no Volchovas līdz Kurzemes cietoksnim. Bez upuriem karа laukā tiem aizvien vēl iet līdzi traģiskā nolemtība — palikt nesaprastiem. Ir ļaudis, kas viņu latvisko sirdi nemeklē tur, kur tā atrodas — krūtīs, bet padusēs. Un ir vārdi, kas arī par tagadējiem laikiem teikti jau gandrīz pirms 2000 gadiem. „Tēvs, piedodi tiem"...

Un tad tie, kam Latviju sargājot nu jau gadiem ilgi par patvērumu ir meža biezoknis ar zvaigžņotās debess jumtu virs galvām. Tie ik brīdi ir gatavībā lai pārcirstu to Gordija mezglu, ko lielās un spēcīgās rokas aizvien vēl kavējas atrisināt. Meža zvēri tiem nav bīstami, jo tagad pienākuši laiki, kad daudz bīstamāki par zvēriem ir divkājainie radījumi — cilvēki.

Mūsu nacionālās eksistences pamati ir stipri, un latviešu vecie strēlnieki ar lepnumu var atšķirt Latvijas valsts tapšanas vēsturē pirmo lappusi un redzēt tur uz mūžīgiem laikiem ierakstītus strēlnieku nopelnus.

Cilvēka prāts spēj izdomāt pat atombumbu, bet nekad tas nevarēs izdomāt līdzekli, ar kuru izdzēst notikušos faktus. Ar gandarījumu un prieku strēlnieki var atskatīties uz laiku, kas nāca pēc viņiem, jo nekad nav bijis tā, ka latviešu karavīrs, likdams zobenu zem galvas, būtu dziļi iemidzis.

Ja arī mēs tagad izklīstam uz visām debess pusēm — tad tomēr, lai kur atrastos, gluži tāpat kā toreiz kad saucām „pulcējieties zem latviešu karogiem", strēlnieki arī tagad, sadzirdētu saucienu ja tas atskanētu: „Vēl cīņa nav galā un nebeigsies, vēl strēlnieki Lāčplēsim palīgā ies."

Lai nevienu nemaldina nosaukums „vecais strēlnieks". Tas ir goda tituls. Strēlnieku sirdis nenoveco un nenovecos, kamēr atkal pār mūsu zemi skries sarkan-balti-sarkanais karogs saukdams, „lai no mājām, lai no namiem, lai no kapiem ārā nāk!"

J. Goldmanis

J. Klīdzējs

Spēks vai illūzija?

I.

Pa visu pasauli izkaisīto latviešu vienīgais gara parlaments tagad ir mūsu laikraksti. Ar tiem mēs ejam no kontinenta uz kontinentu, mūsu visu dvēseles sapulcējas un aplīp ap mūsu lielo sapņu Māti kā bites, kas pārlidojušas svešus tālumus un dūc vienā dūkšanā: Atdodiet mums mūsu Zemi! Atdodiet mums mūsu Debesis!

Šinī vietā mūsu balsis skan ļoti vienprātīgi. Visiem ir tikai viens sapnis, viena griba.

Lai palasām ik kuru katru no mūsu trimdas laikrakstiem, visos un vienmēr skan šī balss. Mēs meklējam, ierosinām, sūdzāmies, apsūdzam. Šie laikraksti pārstāv visās zemēs un visos kontinentos izklīdināto latviešu balsis. Un ir labi, ka šīs balsis spēj iecerēt ceļus kā mums pastāvēt un neiznīkt līdzīgi ūdenim pasaules smiltīs.

Bet te nu ir arī kāda cita lieta, kas visus mūsu mērķus, mūsu apņemšanos cīnīties, mūsu apņemšanos, būt par spēku draud padarīt tikai par nebeidzamu iecerēšanu, par gājputnu dziesmu ilgās pēc dzimtenes un beidzot — par izklīdinātu vientuļnieka čiepstēšanu starp nedzīviem ūdeņiem un klintīm.

Jau gadiem ilgi mēs savos laikrakstos aicinām, mudinām, prasām, zvērējam, apsūdzam. Jāsaka, ka mūsu vārdi vai kvēlot kvēlo. No sanāksmju runām, no papīra un tintes mēs vai uguni šķiļam. Mēs esam ideju bagāti. Mēs ierosinām un mudinām visi visus. Bet kad gan un kas būtu tie, kas šos ierosinājumus pārvērstu darbos? Patiesi, ja kaut trešdaļa no šīs enerģijas būtu pārvērsta darbos, — mēs būtu jau izurbušies cauri zemes lodei.

Mēs nodarītu pāri patiesībai, ja te apgalvotu, ka neko neesam reālizējuši no tā, ko iecerējuši un ierosinājuši. Ir sava tiesa veikta un vēl top veikts.

Viens gan ir un paliek patiesība, ka daudz par maz ir bijis to, kas labprātīgi gribējuši paņemt plecos to nastu, kas smaga no mūsu dzimtenes un trimdas ļaužu bēdām. Vai, izklīstot arvien vairāk, šo vīru pulks nemazināsies vēl vairāk? Jo — tas ir cīņas postenis, kam uzbrūk gan ienaidnieki, gan arī savējie. Savējie tāpēc, ka šis vīrs galvu nes taisni un reizēm saka nepatīkamas lietas: aicina talkā gan ar darbu, gan ar kronu, mārciņu vai dolaru.

Jā, daudz vieglāk un ērtāk ir „mīlēt" dzimteni un būt par „idejisku" patriotu — ilgās pēc dzimtenes dziedāt gājputnu dziesmu. Mums reizēm tas izpaužas tādā veidā, ka pēc kāda vakara priekiem, par ko jau ir samaksāts labs skaits marku, kronu, dolaru, vai kāda mārciņa, tautietis ceļas kājās un asarām acīs dzied: „Pie tēvu zemes dārgās ķeries klāt"... un „Latviet's biju, latviet's būšu, latviet's mūžam palikšu"...

Mūsu gājputnu dziesma izpaužas vēl kādā citā veidā, kas šķietami ir nepārtrauktas ierosmes, cīņas un uguns pilns. Mēs, savas tīrās taisnības apziņā aizrāvušies un mums nodarīto pārestību un pasaules ausu kurluma aizkaitināti, laikrakstos un sanāksmēs aicinām viens otru, stāstām un pierādām, saucam pēc pasaules sirdsapziņas, atgādinām Atlantikas čartas un četras brīvības. Pagurstam bezcerībā no kliegšanas pasaules mēmumā un sākam no jauna. — Mūsu smadzenēs ir eksplodējušas tūkstošiem sāpju un simtiem solījumu, kas izrādījušies par meliem, tāpēc bieži vien uz savām galvām sajūtam tādu kā svina cepuri, ko nespējam nomest ne pārmainīt, kad gribētu. Tāpēc, gandarījumu meklēdami, topam vai truli savā centībā pasaulei izkliegt savu dvēseli. Bet pasaulei mūsu dvēseļu kora nevajag, nepavisam tāda, kas vaid. Pasaule gribētu, lai mēs smietos. Tas mūs sakaitina un aizvaino vēl vairāk, un mēs nespējam pateikt paši sev — stop! un apstāties pārdomāt un revidēt savas cīņas ieroču. Ar savu avīžu rakstiem, ar dzejoļiem, ar novelēm, ar saucieniem no mūsu sanāksmēm pēc pasaules sirdsapziņas mēs gribam izkalt divas biezas sienas reizē: sarkano dzelzs aizkaru un vienaldzīgi spīdošo zelta aizkaru.

Tā mēs paši sevi ietinam illūzijā, topam paši par savas cīņas dūmiem un neredzam, kas būtu jāredz.

Lai nenoniecinam šī veida gājputnu dziesmu. Tā glābj mūsu dvēseles, mūsu mazos un lielos sapņus. Tā ir mūsu elpa pasaules putekļos.

Tikai — tā nu nav gan īstais ierocis dzelzs aizkara un zelta aizkara atvēršanai. Tos neatvērsim ar illūziju, bet tikai ar kaut ko tādu, kas cik-necik līdzvērtīgs tam materiālam, no kā veidoti abi šie aizkari. Nē, nē — tie nav saucieni, tie nav sapņi, ne arī dziesmas, lūgšanas un nopūtas. Tie ir tie ieroči, pret kuru spožumu šodienas pasaule visvairāk jūt bijību.

Ja gribam pastāvēt kā apspiestās latviešu tautas balss un iegūt reāla spēka cieņu pasaules acīs, tad mums jātiek arī pie tiem.

Vai pilnīgs saraksts?

Pamatodamies uz Bavārijas filologu kopas atzinumiem, J. Rudzītis publicējis rakstu (Latvija Nr. 101) par grāmatām, kādas trimdiniekiem būtu ņemamas līdzi tālākajā emigrācijā.

Pilnīgs tāds saraksts nekad nevar būt, jo jāizrauga tikai daļa no visa kopuma. Daži darbi un autori var būt vienādi vērtīgi un svarīgi — kuru nu ņemt, kuru atstāt ārpusē? Saraksts jau arī nebūs domāts gluži ortodoksāls, minēto grāmatu vietā īpašnieki ņems līdzi arī citas.

Pret raksta pirmo pusi nebūtu daudz ko iebilst. Acīs duras tikai nevienmērība, ka J. Jaunsudrabiņš novietots kopā ar par viņu vecākiem autoriem, kamēr Pāvils Gruzna nemaz nav pieminēts. Jaunsudrabiņš un Gruzna ir laika biedri un abi izauguši no dekadentu virziena. Gruznas „Bursaki" un „Jaunā strāva" ir ļoti vērtīgi kultūrvēsturiski daiļdarbi, dārgi katram latvietim. Tāpat izlaists šai pašai paaudzei piederīgais Valdemārs Dambergs ar savu ievērojamo romānu „Visvalda Tūla piedzīvojumi".

Dzejā — vai tiešām Zinaīda Lazda tik daudzkārt pārāka par „izskrīnētajiem" Kārli Ābeli, Pēteri Ērmani un Frici Dziesmu? Vai nevajadzētu būt iecietīgākiem pret emigrācijā radīto? Ja šeit sacerēto neņemsim līdz, tad mūsu bērniem būs jāapstājas pie tā apvāršņa, ko novelk Latvijā radītie darbi.

No jaunākajiem prozatoriem Rudzītis ieteic tikai trīs: Anšlavu Eglīti, Jāni Klīdzēju un Alfredu Dziļumu.

Par Anšlavu Eglīti nav ko šaubīties, ka tas var tikt pieskaitīts mūsu prozatoru izlasei. Klīdzējs ar Dziļumu nekādā ziņā nav tādi stilisti kā viņš. To pagasta pasauli, ko atveido Dziļums un Klīdzējs, daudz monumentālākos darbos parādījusi jau pirms viņiem Aida Niedra. Kāpēc Niedras grāmatas aizmirstas? Un kur tad paliek tagadējās — tā sauktās vidējās paaudzes prozas rakstnieku meklējumi un panākumi? Kur Knuts Lesiņš ar savu sarežģīto psiholoģiju? Konstance Miķelsone ar modernās laulības problēmām? Valdemārs Kārkliņš ar jauniem starptautiskiem tēmatiem? Ģirts Salnais ar plaši parādīto pilsētas, revolūcionāru un Tālo austrumu dzīvi? Pāvils Klāns ar savām trauslajām novelēm? Ilona Leimane ar pagājušo gadu simteņu kolorita romāniem?

Liekas, līdzpaņemamo grāmatu saraksts būtu katrā ziņā jāpapildina, ja gribam pazīt tagadni un cienīt savu rakstnieku darbu tagadnē. Nav nekādas vajadzības dzīvās latviešu valodas lietotājiem savu mākslas prasību apmierināšanā iet kopā ar skolu literātūrvēsturniekiem, kas visumā soļo apm. 50 gadus nopakaļ tai rakstniecībai, kas rodas mūsu dienās.

Oļģerts Liepiņš

Kā mācīsim bērniem grāmatu

Tālākajā trimdā latviešu valodas mācīšanai būs izcila nozīme latviskā gara saglabāšanai. Šis pienākums gulsies galvenā kārtā uz bērnu vecākiem. Bet arī mācīt bērnu grāmatā ir jāprot. Sniedzam izcilās lietpratējas E. Upatnieces rakstu šai jautājumā. Tuvākus paskaidrojumus par šo un citām bērnu audzināšanas problēmām autore sniedz arī savās padomdošanas stundās Eslingenas nometnē, ik otro sestdienu.

Lasīt mācīšana ir ļoti svarīgs moments bērna attīstības gaitā. Tas ir pirmais nopietnākais pasākums, kurā pieaugušais vada darbu, jo līdz skolas vecumam bērns rotaļājas savā nodabā, kā pašam iepatīkas. Bet lasīt mācīšana ir arī pirmais solis skolas darbā. Bieži vien no tā atkarājas, vai bērns tālākās skolas gaitās iemīļos grāmatu, vai arī vairīsies no tās.

Tāpat kā līdz lasīt iemācīšanās brīdim bērns visas savas veiksmes ieguvis gan ar zināmu piepūli, bet arī ar dzīvu interesi, tā arī grāmatai jāievada jauns attīstības posms ar tādu pat neatslābstošu interesi. Bērnā pulsē stipra progresa dziņa. Bez kāda spaida viņš iemācās runāt un iepazīst apkārtnes priekšmetus un dažādas norises. Viņš grib zināt, kas grāmatā, kā māte tanī skatīdamās spēj izlasīt tik jaukus stāstus un pantiņus. Ja bērns ir „slinks" un negrib mācīties lasīt, tad tā nekad nav bērna bet gan tā pieaugušā vaina, kas pirmais ķeras pie bērna mācīšanas grāmatā. Protams, te runa ir par veselu un normāli attīstītu bērnu.

Turpmākā emigrācijā mūsu bērni drīzi vien būs izkaisīti pa svešām zemēm, bez latviešu skolām, un tad grāmatā mācīšana gulsies tikai uz ģimenes, resp. mātes un tēva pleciem. Kaut arī ap lasīt mācīšanās laiku bērns būs jau iemācījies runāt savas apkārtnes svešo valodu, taču pirmajai grāmatai vajadzēs būt latviešu ābecei. Šī rakstiņa nolūks — dot mātēm galvenos norādījumus, kas atvieglotu viņu grūto uzdevumu, neatņemot bērniem ne interesi, ne prieku par grāmatu.

„Lasīšana ir tikpat dabiska kā runāšana," saka prof. Ed. Zicāns savas ābeces Viegla gaita priekšvārdā. Vienadi ir arī runāšanas un lasīšanas psiholoģiskie pamati. Runāt nozīmē asociatīvi saistīt skaņu un izrunas priekšstatus ar vārdu un teikumu jēgu. Mācoties runāt, bērnam šie procesi jāvingrina, kamēr tie kļūst mechaniski. Lasīšanā ir tās pašas psīchiskās norises, klāt nāk vēl viens galvenais loceklis — vārda grafiskais attēls jeb kāda glezna. Lasīt nozīmē saistīt skaņu, izrunas kustību un vārdu jēgu ar redzes priekšstatu, ko dod vārda grafiskais attēls. Šis uzdevums prasa vingrinājumus, tāpēc lasīt ir jāmācās. Runāt bērns iemācās pirmajos dzīvības gados, censdamies atdarināt dzirdētās skaņas, resp. vārdus, un vēlēdamies saprasties ar savu tuvāko apkārtni. Tādā pašā dabiskā ceļā bērnam jāiemācās arī lasīt. Bieži vien tas arī tā notiek, kad bērni paši, bez vecāku īpašas mācīšanas, iemācās lasīt, sekojot tikai bilžu grāmatu tekstam vai lasot izkārtņu uzrakstus ielās utt. Šie bērni nav mācīti burtu lasīšanā, bet gan uztvēruši tūlīt veselu vārdu. Viņi taču zina valodu, tikai pie šī zināmā jāpiesaista viens nezināmais — vārda grafiskais attēls. Atsevišķos burtus bērns var iemācīties, bet lasīt viņš tomēr nepratīs. Šāds gadījums atbilst arī paidagoģiskai prasībai — no vieglākā uz grūtāko. Vārds ir pazīstams, saistās ar noteikta priekšstata jēgu, bet burts ir abstrakcija, ko bērns vēl nespēj aptvert.

Vienīgā ābece, ar kuras palīdzību bērni šādā ceļā var iemācīties lasīt, ir Ed. Zicāna Viegla gaita. Apskatīsim, kā šī ābece lietojama.

Māte vai cita persona kas apmāca bērnu, atšķir grāmatu un ievada sarunu par tur skatāmo ilustrāciju. Piem., otrā lp. māte ēdina bērnu, dod viņam karoti mutē un saka: „Am, am! Izlasīsim to." Māte rāda uz tekstu un lasa: „Am, am! Nu lasi tu!" Bērns skatās un atkārto am, am. Labi, ja ir pie rokas saliekamā abc. Māte ierosina, lai bērns saliek no klucīšiem vārdiņu „am". To darot bērns salīdzina grāmatā iespiesto ar savu salikto, un tas palīdz atmiņā nostiprināt grāmatā redzēto vārdu. — Sarunu māte risina tālāk. „Bērns saka mamm! mamma!" Māte izlasa, liek bērnam atkārtot, skatoties uz attiecīgo vārdu, un liek atkal izveidot to no klucīšiem, izlasīt salikto un salīdzināt ar vārdu grāmatā. — Nākošās lappuses ilustrācija — divi ganiņi, meitenīte un zēns, sunītis un govs. Tālumā mājas; māte, iznākusi dārza malā, sauc ganiņus mājās: „Ūū!" Atkal iesāktās sarunas jānovada uz lasīšanu: „Kā māte sauc ganiņus mājās? — U-ū! Te ir u-ū un te. Izlasi, kā māte sauc, kā govs mauj, kā sunītis rej." — Kad bērns ir izlasījis, lai atkal saliek no klucīšiem. Te diviem jau zināmiem burtiem „m" un „a", pievienojas jaunā — „u". Nu bērns mācās saistīt „m" ar „u". Ceturtajā lapas pusē nāk klāt atkal jauns burts — „n", bet atkārtojas arī jau lasītais vārds mamma. Māte atkal var sākt sarunu par ilustrācijā izteikto norisi un prasīt, lai parāda, kur vārds „mamma" redzams iepriekšējās lapas pusēs. Katru reizi, sākot lasīt, jāatkārto iepriekšējais, ierosinot vārdus salikt no burtu klucīšiem. Tā bērns aktīvi piedalās darbā, saistoties vēl pie rotaļu laika. Bērna priekšā uz galda sarindoti burtu klucīši juku jukām, ne alfabēta kārtībā, un, salīdzinot ar grāmatā redzamo vārdu, veido pats vajadzīgos vārdus. Bērns ir ļoti iepriecināts, ja izdodas salikt grāmatā redzamo vārdu. Tā viņš it kā rotaļādamies ielāgo vārda grafisko attēlu.

Grāmatā mācīšanai jānotiek labā omā, omulīgā noskaņā. Pilnīgi nevietā un traucējoša ir apmācītāja uztraukšanās un nervozēšana, ja bērns uzreiz neielāgo kļūdas, nezina vajadzīgo vārdu, utt. Tāda pieaugušo izturēšanās ne tikai traucē bērna darbu, bet var pat sabojāt visu lietu, modināt bērnā mazvērtības izjūtu, ka tiešām viņš nevar iemācīties lasīt. Ar iecietību, labu omu, biežiem atkārtojumiem vienmēr ātrāk sasniegs pozitīvus rezultātus nekā ar rāšanos un dusmošanos. Bērnam nedrīkst zust interese par grāmatu.

Blakus veselā vārda grafiskai uztverei bērnam var nosaukt arī katrā lappusē sastopamo jauno burtu, bet to ielāgošanai nav jāveltī sevišķa uzmanība. Bērns, uztvēris lasīšanas mechanismu, drīzi vien tiks skaidrībā arī ar burtiem. Bērns, kas šādā ceļā mācījies lasīt, t. i. ar analitisko metodi, ne tikai pareizi un skaidri lasīs, bet arī pareizi rakstīs. Šādā veidā mācoties lasīt bērna atmiņā iesēžas visa vārda grafiskais attēls, un tad viņš to prot arī pareizi uzrakstīt.

Bērni, kas mācījušies lasīt burtojot pa balsieniem, t. i. sintētiskā ceļā, lasot bieži vien uztver tikai vārda pirmo pusi, bet galotni saka uz labu laimi, un tāpēc daudzreiz kļūdās.

Tā kā Viegla gaita ir vienīgā aprakstītās metodes ābece, tad tā nedrīkstētu trūkt nevienā ģimenē, kur bērnam stāv priekšā skolas gaitas, sevišķi dodoties uz aizjūras zemēm. Un par to lai padomā ne tikai ģimenes cilvēki, bet arī tie, kas kādreiz tādi būs.

E. Upatniece

Latviešu gleznotājs rīko jau otru izstādi ASV

Gleznotājs Maksimiliāns Mitrēvics, kas augustā izceļoja uz Savienotajām valstīm, no 14.—30. nov. sarīkoja savu pirmo gleznu izstādi Grīnvičas bibliotēkas mākslas galerijā. Vairāki ASV laikraksti šajā sakarā publicējuši ļoti atzinīgas recenzijas, ievietojot arī Mitrēvica ģimetni. Greenwich Time (10. 11.) un Daily Star (14. 11.) apraksta iepriekšējo izstādes apskati, kurā piedalījušies žurnālisti un lūgti viesi, pie kam latviešu mākslinieki šajā gadījumā uzstājušies ar mūzikas un tautas deju priekšnesumiem.

Mitrēvica pirmajā izstādē galvenokārt bijuši redzami Eiropā gleznotie darbi, papildināti ar virkni portreju, ko gleznotājs paspējis veikt neilgajā uzturēšanās laikā ASV. Darbu vērtējumā The Greenwich Herald (17. 11.) mākslas kritiķis starp citu atzīmē: „Mitrēvica gleznās atrodam neparastu šarmu, harmonisku krāsu izvēli un apbrīnojamus otas triepienus... Mākslinieks zināmā mērā seko Manē ievadītajām impresionistu tradicijām, tomēr viņa gleznu solīdais pamattonis zem krāsu mirdzuma liecina, ka viņš no impresionisma sāk jau attālināties."

No 7.—21. dec. notika Mitrēvica otra gleznu izstāde Stamfordas ievērojamajā sieviešu klubā, kurā latviešu gleznotājs reprezentējās ar 60 liela formāta darbiem, galvenokārt darinātiem Vācijā.

Literātura, skola un politika

Nav jēgas publiski strīdēties, ja, ar tautas muti izsakoties, „viens runā par precēšanos, otrs par pieci mārciņi vilnas". Tādēļ lūdzu Liepiņu (un katru, kam būtu interese par šeit skartajiem jautājumiem), palikt pie mūsu domu izmaiņā izkristallizējušamies divi galvenajiem strīdus punktiem: 1) literātūra mūsu skolās un 2) kas ir rakstnieks kollaborants un kāds lai tad būtu mūsu viedoklis pret viņa darbiem.

PAR LITERĀTŪRU UN SKOLU

Latviešu valodas stundu uzdevums ir: 1) iemācīt pareizu un stiliski labu valodu runā un rakstos un 2) ievadot jaunieti literātūrā, izkopt tā gaumi, māksliniecisko izjūtu.

Kā šis uzdevums tiek veikts? — Ņemsim gramatiku: to visumā māca ne pēc jēgas (piem., ar teikumu neiepazīstina pēc locekļu sakarībām tīri architektoniski), bet gan definitīvi (teikuma locekļus mediējot pēc iepriekš iemācītas dēfinicijas un jautājumiem, kur šie jautājumi taču nav nekas būtisks, bet tikai pazīmes). Tad nu skaidrs, ka skolēnu dabūt pie lietas izpratnes un līdz ar to pie pareiza raksta nākas grūti un ar pārāk ilgām pūlēm, kādēļ skolotājs ar šo metodi nonāk laika trūkumā, un tas notiek uz literātūras rēķina (literātūrai par labu taču neieskaitīsim to faktu, ka Virzas Straumēni tad nu tiek izdiktēti un pa teikuma locekļiem izplūkāti skrandu skrandās; „ķīmiskā" analīzē jau zieda skaistums neatsedzas!). Protestēju pret šo definitīvo metodi kā neracionālu un arī pret Liepiņa apgalvojumu, it kā es ieteiktu atmest gramatikas mācīšanu; es proponēju vienīgi lietišķāku ceļu, kā tikt pie mērķa gramatikā un lai līdz ar to literātūrai paredzēto laiku šim nolūkam arī izmantotu (piemēļ rindas, kas manā iepriekšējā rakstā uz to norādīja, nebija iespiestas), un lai skolotājs tad nebūtu spiests ķert pēc „lelāpa" — lit. vēst. mācības grāmatas—ko uzklāt caurajai vietai, bet gana atliktu laika lasīšanai.

Neviens vēl ar mūzikas vēsturi mūzikāls nav pataisīts. Nav jēgas iemācīt literātūras sistēmas, pašu literātūru nepazīstot. Akcents liekams uz darbu, ne uz to, kas par šo darbu (vai šī darba autoru) sacīts (pie tam skolās lietojamās grāmatiņās tas bieži ir stulbi un neiedomājami frežaini izdarīts!). Par to, cik tālu līdzšinējā literātūras „mācīšana" mūsu skolās bieži ir nogājusi, pēc savas skolu pieredzes es varētu lasītāju ilgi smīdināt. Liekas, Liepiņš stāv patālu no skolu darba, un, varbūt, tad viņam arī nebūs zināms, ka Latvijā pirms eksāmeniem, lai par nelasītājiem darbiem tomēr varētu „gudri" atbildēt, skolēnu starpā cirkulēja pabieza brošūra „Satura atstāstījumi" (!). Par miesas bojājumu nodarīšanu met cietumā, bet gars? — tas jau panesīgs. Ja šādai literātūras vēstures mācīšanai skolās ir kāda nozīme, tad apmēram tāda, kādu kāds technikuma skolotājs — sveštautietis bija atzinis savam priekšmetam, teikdams — „algebr ir vien šmadžeņ pulierešaņ', bet „pulierēšana" neved pie literātūras izprašanas, tā ir tikai mnēmonika. Un ja kādam ar to būtu varēts pakalpot, tad vienīgi vājam rakstniekam, kuŗš pamatoti drīkstētu cerēt, ka skolas absolvents pie viņa darbiem apmetīsies.

Runājot par lit. stundām, mācīšanas vārds ir nevietā. Te var būt runa vienīgi par audzināšanu. Gluži tādas pat izteiktas audzināšanas stundas ir (pareizāk: jābūt!) t. s. ticības mācības, dziedāšanas, zīmēšanas stundas. Te jaunietis ir jāpieradina pie kā atziti laba. Un to nu nevar panākt ne ar lit. vēst. atprasīšanu, ne atzīmes bubuli, bet gan vienīgi — ieinteresējot jaunieti par dzīvo vārdu, ļaujot viņam tajā iegaršoties. Tādēļ proponēju šīs lit. vēst. mācības grāmatas atmest, vietā dodot chrestomatiju ar minimālām lit. vēst. piezīmēm.

Literātūras vēsture ir gan jāpārzina skolotājam, lai savu priekšmetu, tā sakot, pārredzētu no „putna lidojuma", bet ne tā pakojama jaunatnei galvās! Ja kāds pārklausīdamies iedomātos iznīcināt Zeiferta vai prof. Dr. L. Bērziņa literātūras vēsturi tā diena būtu izsludināma par tautas sēru dienu, bet ja uguntiņu pielaidīsim šīm skolu „ersatz"-vēsturītēm, nevienam jaunums nenotiktu, būtu vienīgi iegūts.

Kopsavilkumā: 1) gramatikas mācīšana izdarāma racionālāk, lai laika atliktu arī literātūrai; 2) lit. stundās pirmajā vietā jābūt rakstnieka dzīvajam vārdam, ne literātūras vēsturei, kādēļ pastāvošās lit. v. māc. grāmatas nomaināmas pret chrestomatiju.

Šeit teiktais nav nekāda jauna Amerika. Tam ir jau sava vēsture no Latvijas skolu gadiem. Taču vecu ieradumu ir grūti lauzt, un Liepiņam par apmierinājumu varu teikt—ja viņš par šo manu priekšlikumu ierosinātu skolotāju plēnsapulcē nobalsot, es efektīgi izkristu cauri.

PAR POLĪTIKU MĀKSLĀ

Vai tad rakstnieks par to vien, ka viņš šādu vai tādu iemeslu dēļ nav šeit, bet dzimtenē, jau ieskaitāms kollaborantos? Tad jau tālākās konsekvencēs kollaboranti būtu visa tur palikusē tautas daļa. Sadarbošanās? — Bet vai tad mums vēl nav skaidrs, ka tas taču tur ir pamatnosacījums, lai cilvēks vispār drīkstētu eksistēt? Mūsu karaviŗi Zviedrijā sakroplojās, badojās, izdūra sev acis, lai tikai viņus nevestu uz dzimteni, bet kad to tomēr izdarīja ar varu, viņi pēc tam Rīgas radiofonā nolasīja spēcīgas runas. Un par to kāds no mums drīkstētu uz viņiem tēmēt kollaboranta vārdu?

Tādēļ nenotiesāsim visus mūsu rakstniekus, kas tagad publicējas „Cīņā" un „Karogā", nepukosimies arī, ja latviešu zemnieks ar sarkanu karogu izpušķo zirgu, braukdams uz kolhoza mežu malkā; varam vienīgi priecāties, ka mums tas nav jādara, un cerēt, ka „karogi", kaut arī sarkani, ļaus daļai mūsu tautas aiz tiem noslēpties un dzīvības sveci saglabāt.

Mums šodien nav ne tiesību, ne iespēju tiesāt tos, kas ir tur. Bez acu pamirkšķināšanas iznīcina vienīgi austrumos. Tas nedod tiesības mums rīkoties tāpat.

Un kāds lai būtu mūsu viedoklis pret darbiem, kuŗus agrāk esam atzinuši, bet kuŗu autori šodien ir dzimtenē? — Protams, arī atzītas vērtības zūd: mainās laikmeti, nāk jaunas literāras tradicijas, agrākie darbi noveco un pamazām nozūd no skatuves. Taču Liepiņš tikko pieminētos darbus nenoraida vis kāda jauna mākslas laikmeta vārdā (un tāda jau arī nav), bet gan tādēļ vien, ka autors pēc šo darbu uzrakstīšanas nonācis mums naidīgas valsts pavalstniecībā. Tas nu ir aplami. — Savā laikā Niedru mūsu augstākā tiesa pat atzina par valsts nodevēju un no zemes izraidīja, bet viņa darbiem ķerties klāt — tos iznīcināt un aizliegt — nenāca prātā, un „Līduma dūmus" un „Zemnieka dēļu" joprojām lasīja mūsu skolās. Taču neteiksim, ka tas bija nepareizi. Bet ja norvēģi, notiesājuši Hamsunu par viņa nenorvēģisko rīcību kara laikā, dedzināja arī viņa darbus, tad tas ir kaunā traips visam mūsu laikmetam. Taču Liepiņš mums, piemēram, šādu ceļu ieteic. „Izņēmums var būt tikai ar mirušajiem, kas nav paspējuši „sasmērēties"" — viņš atzīst. Ar to tad nu vēl dzīvajiem tiek uzspiests to žīdu liktenis, kuŗiem vācu laikā bija palaimējies izglābties, un kuŗi, nonākuši krievu rokās, tika apsūdzēti kā kollaboranti par to vien, ka viņus, lūk, vācieši neesot nošāvuši. — Ja nu mēs reiz sastapsim latviešu rakstnieku, kuŗš ar „smērēšanos" būs izglābies, tad mēs pārmetīsim, kāpēc viņš nav beigts?

Uz Sudrabkalnu, liekas, tiešām var attiecināt kollaboranta vārdu, bet vai tādēļ mēs viņa agrākos darbus, par kuŗiem taču arī Liepiņš būs reiz priecājies, metīsim uguni? Mopasāns sajuka prātā, bet vai šī nelaime apēno viņa skaidrībā radušos meistarīgo prozu? Liepiņa pieeja liekas pārāk politiska un pārāk asa. Un politika — tā alaž bijusi mākslas nelaime. Sauklis Liepiņa raksta noslēgumā „Tautas dzīvība ir svarīgāka par visu — tās saglabāšanai nepieciešams nacionāls lepnums un piemērota stāja" skan vareni un iespaidīgi, bet tikai — nevietā. Atļaujiet aizrādīt, ka vācieši ar savu pārspīlēto nacionālo lepnumu nogāja dibenā. — Jā gan, katra nacionāla sirds mūsu tautai ir dārga, bet — pirmā vietā tomēr jāpatur skaidra galva virs tās.

Neskaidrs ir tas, kāpēc Liepiņš ir ar mieru mums atļaut ar tur palikušo rakstnieku atzīstamajiem darbiem iepazities tikai tad, kad būsim atgriezušies dzimtenē. Kāpēc tāds inkubācijas laiks? Mans priekšlikums būtu tāds, ka šo terminu varētu gan pieņemt izšķiršanai, kuŗš bijis kollaborants un kuŗš nē (tikai ne nu mēs būsim tie izšķīrēji!), bet darbus, kas paši par sevi ir vērti, ņemsim preti jau šodien un neatkarīgi no tā, vai autors ieslodzīts trako mājā vai aiz dzelzs priekškara.

A. Plaudis

Valdis Mežezers

Vēstule draugam

Tik sen, tik sen Tev kādas rindas veltu,
Bet — teikums nebeigts, nesūtīju tās.
Laiks paiet, skaitot senu dienu zeltu
Kā sīkstulim man vecās pasakās. —

Nav dārgumu, ko sirds sev iekārotu
Un paturamu iemīlētu te.
Tos viegli pamestu un projām dotu,
Ja saukšu steigties mīļā dzimtene.

Kaut krāsmatās viss tikai sākams būtu
Un visu mūžu — cik tā palicis —
Ik dienu iesāktu un pavadītu grūtu,
Tur būtu laimīgs, mājās pārnācis. —

Tā redzi — tas, ko uzrakstīt es varu,
Tev neko jaunu nevar pasacīt.
Jau rudens vēlu. Vējš pieliec logam zaru.
Es skatos: lapas vizēdamas krīt.

Jāņa Zvirbuļa un Mārtiņa Krūmiņa gleznu izstāde Augsburgā

Ja Hochfeldā, Augsburgā, ir kāda vieta, kur trimdas jēdzienu robežās ir daudz telpu, bet pavisam maz cilvēku, tad tā ir Ausekļa ģimnazija — vispirms tādēļ, ka ir Ziemsvētku brīvlaiks, un otrkārt — laikam tādēļ, ka gleznas nav tā manta, kas pievilktu ļaudis. Izmantojot mācību pārtraukumu, gleznotāji J. Zvirbulis un M. Krūmiņš te sarīkojuši savu darbu izstādi. Abi autori drīzumā pošas ceļam, taču tas apmeklētāju skaitu nepalielina.

Jāņa Zvirbuļa — Klusā daba.

Vairākās istabās neizdevigos gaismas apstākļos te sakopots ap 50 darbu. M. Krūmiņš starp citu rāda trimdā radušās dzimtenes ainavas, kas gleznotas pēc atmiņas — ar jūras, pavasaŗa ūdeņu un meža motiviem, autoram raksturīgajā pelēkiskaitu | brūni-zilganajā gammā. Darbu iecere, pieeja izvēlētajam uzdevumam un techniskā apdare viscaur atgādina prof. V. Purviša skolas solidos pamatus, uz kuŗiem balstīdamies mākslinieks uzmanīgi taustās jaunos, patstāvīgāku meklējumu ceļos, piem., Cirsmā, bet šķiet abos zilo cirkus būdu traktējumos.

Mārtiņa Krūmiņa — Malkas grēdas.

Tādam, kas J. Zvirbuļa gleznieciībai Vācijā varējis sekot tikai ištālēm, pa retam skatot kādu reprodukciju, viņa pēdējā laika klusās dabas un daži žanri ir kā jauna atklāsme, kuŗā autors piesaka savu nākotnes nodomu bazi — tā ir svaiga, gleznieciski delikāta koncepcija, dzijāks skats pašas mākslas problēmās un dzidra, rūpīgi izvēlēta krāsu palete. Viņa dekoratīvi tvertās Puķes ar drosmīgo kompoziciju un telpisko „plakanumu" no vienas un gandrīz skanīgas atmosfairas pilnajiem, svaigi zaļā telpā izvietotajiem Bišu skapīšiem no otras puses, piemēra pēc, ir it kā šo nodomu īstenojuma raksturīgākās ceļa zīmes.

Izstāde atvērta līdz 8. janvārim.

K.

Prof. Einšteina jaunā universa atslēga

Amerikas un līdz ar to visas pasaules zinātnieku aprindās pagājušā gada beigas iezīmējās ar svarīgu notikumu: Prinstonas universitāte ASV paziņoja, ka prof. Alberts Einšteins pabeidzis pārveidot savu slaveno vispārīgās relātīvitātes teoriju kādā jaunā vienveidotā teorijā, kas spēj reizē izskaidrot gravitācijas un elektromagnētisko spēku eksistenci. Jaunā teorija, ko Einšteins pagaidām fiksējis 20 mašīnraksta lappusēs, būs tuvāk aprakstīta grāmatā „Relātīvitātes nozīme", ko ievērojamais zinātnieks domā publicēt tuvāko nedēļu laikā.

Prof. Einšteina jaunajai teorijai, pie kuŗas viņš strādājis vairāk nekā 20 pēdējos gadus, zinātnieku pasaulē piedēvē ārkārtīgi svarīgu nozīmi. Reizē gan tūliņ jāpiebilst, ka pagaidām tai vēl nav atrodama gluži nekāda praktiskās izvērtēšanas iespēja. Pats Einšteins atzīst, ka arī viņš to tagad nespēj sniegt. Bet jāpiebilst, ka pagāja vairāk nekā 40 gadi, kopš savus pirmos praktiskos rezultātus varēja uzrādīt Einšteina vispārīgās relātivitātes teorija, ko viņš sarakstīja jau 26 g. vecumā. Šie pirmie praktiskie rezultāti bija — atombumbu eksplozijas Jaunmeksikā un Japānā...

Vairāki ievērojami ASV fiziķi un matēmatiķi, kuŗiem Einšteins šajās dienās izskaidrojis savu vienveidoto gravitācijas un elektromagnētisma teoriju, apzīmējuši to par „universa atslēgu", kas ļauj teorētiski pamatot visas dabas parādibas. Parastajam cilvēkam, kam augstākās matēmatikas labirinti nepazīstami, šī teorija, protams, nav atšifrējama. Sirmais profesors pats pēdējos mēnešos smagi sirgst ar kādu iekšēju kaiti un izteicies žurnālistiem, ka sava mūža darba praktiskos augļus nedomā vairs sagaidīt. (j)

Oberammergauas ēzelis

Nākamo gadu Vācijā atkal atļautas slavenās Oberammergauas Kristus ciešanu spēles. Šai sakarā lappusē ievietoti Kristus tēlotāja un ēzeļa uzņēmumi. Ezelis izskatās kā intelligentam ēzelim jāizskatās, par Kristus tēlotāju domas varētu dalīties, — nekādas ciešanu pēdas viņa sejā nav skatāmas, atskaitot ilgi audzēto bārdu. Visi spēļu dalībnieki ir oberammergauieši un tiek izvēlēti balsošanas kārtībā. Tagadējā Kristus tēlotāja caurkritušais konkurents, kā laikraksti ziņo, cēlis iebildumus, jo ievēlētais esot denacificēts līdzskrējējs, tā kā īstenībā viņam bārda gan būtu bijusi audzējama stingrākā vientulībā, nevis pilnīgā brīvībā.

Bet vairāk par visu uz pārdomām vedina paraksts zem augšminētā uzņēmuma: ēzelis esot vienīgais ārzemnieks, kas šais spēlēs piedaloties. Tā kā Oberammergauā ar ēzeļu audzināšanu nenodarbojoties, tad šo vācu karaviŗi esot atveduši līdzi no Grieķijas kara laikā (tagad pēkšņi izrādījies derīgs!), tas novietots Kristus tēlotāja mājās, lai pamazām pieradinātos pie sava saimnieka (ko — ja nu neiet uz priekšu?). Varētu domāt, ka žurnālists savā nevainībā palaidis kādu joku, pats neapzinādamies.

Reklāma ciešanu spēlēm ir vajadzīga, Vācija cer uz lielu tūristu pieplūdumu pāvesta izsludinātajā „svētajā gadā". Tomēr savādi, ka tekstu par „vienīgo ārzemnieku ēzeli" iemīļojuši vairāki vācu laikraksti un, ja atmiņa nevīl, tad arī filmā tas parādās. Visas šīs tūrisma, valūtas un politikas lietas sakārtojot loģiskā virknē var rasties doma, ka nezvai šai gadījumā varmācīgi pārvietotais Grieķijas ēzelis nepārstāv kristīgo ticību mūsu laikiem piemērotajā moderni pagāniskajā un sarežģītajā uztverē? Un vai šīs spēles tomēr Vācijā nav atļautas par agru?

Knuts Lesiņš

KULTŪRAS CHRONIKA

Prof. Pauls Saksa iedziedājis Štutgartes radiofonā vairākas prof. J. Vītola un V. Dārziņa tautasdziesmas, kuŗas atskaņos trešdien 4. janvārī plkst. 17.15. Štutgartes radiofona folkloras sekcija dziesmu pavadījumus instrumentējusi stīgu kvintetam.

Ballaratas pilsētā (Viktorijas štatā) Austrālijā kā pirmā latviete jau priekš divi gadiem ieradusies pianiste Vīķele. Nesen šajā pilsētā uz dzīvi apmetusies arī dziedātāja Velta Liepiņa-Zaķe.

Rītos kad gaiļi dzied

Mūsu D. P. veco ļaužu nometnē Altendorfā patlaban reģistrēti 365 dzīves veterāni, t. i. tikpat daudz, cik gadā skaitās diennakšu. Tā tik tāda divaina līdzība, un tas nenozīmē, ka te mūsējo ļaužu būtu par daudz vai par maz.

Tas nozīmē to mūzikālo matēmātiku, ka ikdienas dzirdam savu rīta koncertu vai serenādi pēc izvēles, ko mums dod gaiļu mūzikas brigāde. Mēs dzīvojam smilšu un viršāju pakalnē virs Elbas, bet gaiļu brigāde visapkārt mums trijās Spakenbergās; ceturtajā ir novietojušies DP kapi . . .

Tad nu ik rītus ap pulksten astoņiem sākas koncerts. Diriģē šo neredzamo orķestri laikam kāds zosu tēviņš, kuŗš uzsāk simfoniju. Tad Spakenbergā pirmā atsaucas augsts gailēna piccolo „kiki - re - ki!". Tam tūdaļ atbild gaiļa fleita no Spakenbergas otrās, un angļu radziņš no Spakenbergas trešās, arī klarnete no netālās vācu bēgļu Hamburgas nometnes — „kuku-rekū!" Un tad atkal koloratūras sākas ar pirmo un pāriet uz nākošo, un tā bez pauzes, kamēr viss džesa orķestris ieskanas tutti. Tad tur jau dzirdami visādu lirisku tembru augstie, vidējie un zemie saksofoni. Trešā nometnē aiz gravas ir dzirdams pat kāds zems bass ku-kurekul, kas, liekas, grib imitēt ievērojamo dziedoņu — kādreizējos Šaļapina vai mūsu pašu Kaktiņa drāmatiskos toņus. Tad atkal kā okariņo iečiepstas tālīns gailēns, tam acumirklī atbild kāda piesmakusi obojas fistula trešajā nometnē, kamēr pie mums arī kāds sevišķi spiedzīgs fagota solists, kā vienīgais, atbild visai brigādei zaimojoši „er-er-ku!" Bet velti! Brigāde jūt, ka mums šis koncerts ir priekam, tāpat kā Šillera oda Bēthovena devītajā simfonijā, un tāpēc koncerts iztur savu intensīvu pusstundu, un mēs varam gaiļiem aplaudēt in corpore, jo visi mūsu ciema iemītnieki pa to laiku jau ir pamodušies.

Šis pats rīta koncerts obligāti tiek atkārtots ap launaga laiku, īsi pirms saules nogrimšanas Elbā. Bet tas nav tik garš un spilgts kā rīta serenāde.

Šos koncertus savā ziņā varētu salīdzināt ar kādreizējām nakts serenādēm dzimtenē, ko pavasaŗos deva varžu orķestris ceļā starp Ropažiem un Siguldu šosejai tuvos purvājos.

Dzird, ka labākos eksemplārus no gaiļu mūziķiem D. P. ņemšot sev līdz arī emigrācijā uz aizokeanu, lai tur, mazāk mūzikālās zemēs, pamācās kaut no mūsu gaiļiem.

Mums pašiem te, Altendorfā, gaiļu brigādes koncerti ne tikai nav apnikuši, bet ir mūsu lepnums, par ko var pārliecināties katrs viesis, kas mūs retumis apmeklē. To izjūt un zina arī tie nedaudzie mūzikas mākslinieki un dziedoņi-solisti, kas velti izmēģinājušies te dot savus garām braucēju koncertus. Viņi nespēj konkurēt ar mūsu Spakenbergas gaiļu brigādes mūzikālo kultūru. Viņus katrā ziņā simtprocentīgi pārspēj pašu koncerti, kuŗos arī viņi pilnīgi bez maksas var noklausīties rītos, kad gaiļi dzied...

Un mūsu vecās paaudzes kolonijai tas ir ikdienas atgādinājums: „Esiet allaž modri, no rīta līdz vakaram, savā tautiskā apziņā un stājā!" Jaungada rītā gaiļu serenāde likās spodrāka, jo mūsu pašu trimdas tautiešu ēsmai audzēti, viņi savā aklā instinktā, liekas, nojaušam mūsu kopējās bēdas un priekus.

Pāvils Gruzna

Sabiedroto attiecības bez maskas (4)

Amerikāņu kapteinis nošauj trīs krievus.- Cits citam zog tramvajus un berliniešiem nāk bada ziema

Mūsu šaudīšanās ar krieviem turpinājās labu laiku. Es mēģināju ģenerāli Gorbatovu pierunāt, lai padomju un amerikāņu militārpolicija sarīkotu kopīgas apgaitas, bet Žukovs bija devis mājienu, ka tā būtu brāļošanās un šo projektu noraidīja. Oficiāli mēs nesaņēmām nekādus paskaidrojumus. Tad kādu dienu notika šaudīšanās, kas Gorbatovu tomēr pārliecināja, ka krieviem būs kaut kas jādara, lai izbeigtu asiņainos zaudējumus amerikāņu sektorā.

Kādu vakaru, tumsai metoties, no Potsdamas apakšzemes dzelzceļa stacijas mums zvanīja ka 5 krievi apturējuši kādu vilcienu un sistēmatiski tukšojot kabatas visiem pasažieriem. Sievietēm izraujot auskarus un rokas somiņas. Minūti vēlāk uz turieni drāzās kapteinis Čarlzs Leoneti, publiskās drošības nodaļas vadītājs manā štābā, vecs FBI aģents. Ātrumā viņam sekoja tikai vēl viens mūsu virsnieks. Trepēs, kas veda uz platformu, abi virsnieki nejauši izšķīrās. Leoneti peronā ieskrēja pirmais. Viņš kaut ko uzkliedza pieciem krievu kareivjiem, kuriem pretī stāvēja vesels bars berliniešu paceltām rokām. „Ivani" apgriezās un atklāja uz Leoneti uguni. Viņš brīdinādams izšāva gaisā, bet, kad krievu lodes turpināja birt veselām kārtām, aizrāvās aiz kādas kolannas un uzsāka cīņu kā kādreiz Čikagā. Ar četriem šāvieniem viņš nogalināja divus krievus un ievainoja trešo. Pārējie padevās.

Kā parasti, ģenerālis Gorbatovs arī šoreiz nikni protestēja. Bet tad viņš atzina, ka tomēr jādibina kopīgās patruļas. Krieviem, acīm redzot, bija diezgan. Arī viņu karavīri bija apņēguši, ka līdzšinējie izpriecas sirojumi Berlīnes amerikāņu sektorā parasti beidzās vai nu slimnīcā vai morgā. Tā Berlīnē naktī ielās iestājās miers.

Miera tomēr nebija sabiedroto komandantūrā. Pagāja viens mēnesis pēc otra, sēde aiz sēdes, un mēs netikām ne soli tālāk. Angļi izturējās ļoti piesardzīgi un konservātīvi. Franči savā rīcībā un spriešanā bieži bija visloģiskākie. Mums nebija noteiktas pavēles par katru cenu ar krieviem saprasties, bet instrukcijas no Vašingtonas skanēja, ka mums jācenšas sadzīvot. Tāpēc mēs paši stingri kontrolējām savu rīcību un visumā bijām ļoti pielaidīgi un miermīlīgi. Krievi, protams, no šīs izturēšanās izsita sev kapitālu. Viņi bija agresīvi, bezkaunīgi, un katrā jautājumā tiem allaž bija plašs statistisks materiāls, kas parasti bija no zila gaisa grābts.

Kāds asprātīgs jokdaris manā štābā šo stāvokli formulēja pavisam īsi: krievi ir rijīgi, angļi bailīgi, franči iepūtīgi un amerikāņiem ir tikai viena vēlēšanās — braukt mājās.

Mazu pārmaiņu radīja cīnīšanās ar krieviem, lai mēģinātu dabūt atpakaļ nozagtos Berlīnes tramvajvagonus. Kādu dienu krievi sāka bīdīt pārmijas pēc sava prāta un visus vagonus, kas iebrauca austrumu sektorā, apķīlāja un sūtīja uz Varšavu un Kijevu. Par laimi ceļā uz turieni tramvajvagoni uz dzelzceļa platformām ieripoja mums piederošajā Tempelhofas preču stacijā, un mēs rāvāmies četras dienas un naktis vaiga sviedros, lai tos atkal izkrautu.

Mūžīgā instrukciju ievākšana no paša Kremļa sākumā mums bija daudzu pārsteigumu cēlonis. Tāpat pastāvīgā krievu personāla maiņa deva skaidru liecību, cik asi un nežēlīgi Maskava izrīkojās ar saviem padotajiem. Pēc tam, kad ģenerālis Gorbatovs divās komandantūras sēdēs nebija varējis atspēkot mūsu iebildumus un piekāpās, viņu nomainīja ar ģenerālleitnantu Smirnovu.

Tāpat pienāca kārta arī šim. Viņa vietā atsūtīja ģenerāli Nazovu. Bet viņš jau pirmajā sēdē izdarīja kļūdu, pievienodamies amerikāņu uzskatiem, ka Berlīnē būtu ielaižams zināms skaits žīdu no Polijas. Ar to pašu Nazova dienas bija skaitītas. Atbrauca plkv. Dalada ar veselu armiju jaunu ekspertu. Tie mainījās tik bieži, ka bija neiespējami pat iegaumēt viņu sejas.

Sākās ziema. Berliniešu kakli kļuva arvien tievāki un krādziņi valīgāki. Augstākā pārtikas kartīšu kategorija teorētiski apmēram pusei berliniešu deva 1248 kalorijas dienā, bet praktiski vērtība bija mazāka. Tad vienu jauku dienu Berlīnē iemaldījās no armijas galvenā štāba kāds pulkvedis. Saskatījis izdilušos berliniešus, viņš uzrakstīja ziņojumu uz Vašingtonu, ka Berlīne mirst badu. Šo traci vēl lielāku padarija angļu laikrakstu korespondenti, kas ziņoja, ka 65 proc. Berlīnes bērnu mirs 1946. gada ziemā, un ka berlinieši Tīrgartenā rok paši sev kapus.

Klejs mani tūlīt izsauca pie sevis: „Vai patiesi berlinieši mirst badu?" viņš jautāja. — „Ja jūs domājat, ģenerāļa kungs, ka berlinieši zaudē svaru, man jāatbild — jā. Ja jūs prasāt, vai viņi patiešām mirst, atbilde ir — nē." — „Katrā ziņā 1248 kalorijas ir par maz," teica Klejs. „Kā tas nāk, ka mēs pielaidām tik zemas rācijas?" Man bija jāatbild, ka viņš pats šādu vienošanos ar krieviem bija parakstījis. Klejs protestēja. „Bet man Žukovs teica, ka berlinieši saņems tikpat daudz, cik ļaudis Maskavā. Vai tad Maskavā kāds mirst badu?" Mums iznāca garāka skaidrošanās par melnajiem tirgiem, papildus pārtiku utt. . . . Beigās Klejs pavēlēja berliniešiem kaloriju skaitu palielināt vismaz uz 1500.

(Turpinājums sekos).

Latviešu sporta uzdevumi Jaunajā gadā

Jau 5 gadus mēs klīstam svešus un nezināmus ceļus, joprojām nezinā viens otram jautājot, kad beigsies latviešu tautai šis šaubu, neziņas un pazemojumu pilnais laiks? Kad beidzot pienāks ilgi gaidītais brīdis, kad varēsim aut savas nogurušās kājas ceļam uz tālo, bet katram latvietim tik tuvo un mīļo Baltijas jūras piekrasti, uz baltajiem dzimtenes dievnamiem, kur vēl šodien gaida mūsu tēvi un mātes, viri un sievas ,brāļi un māsas un pat mūsu bērni un bērnu bērni?

Šis laika sprīdis priekš mūžības ir nieks, bet skaitliski nelielai, visas pasaules vējos izkliedētai un lielākā daļā nežēlīgai tirannijai un tās iznīcībai paklautai latviešu tautas nākotnei šie gadi var kļūt bīstami liktenīgi.

Paldies Dievam, šī stāvokļa traģismu šeit Vācijā esošā tautas daļa ir savlaicīgi pareizi izpratusi un tāpēc aizvadītajos gados savu vadītāju akubināti un dzīves īstenības mudināti esam darījuši visu, lai uzturētu garīgi un fiziski možu un spraigu trimdinieku garu un miesu, sagatavojot tos nopietnai dzīves cīņai turpmākās trimdas gaitās.

Šajā kopīgā darbā arī aktīvā sportistu saime un fiziskās audzināšanas darbinieki roku rokā ar mūsu trimdas presi ir darījuši ļoti daudz mūsu jaunatnes fizisko un garīgo spēku uzturēšanai vajadzīgā spriegumā. Par šī darba pašaizliedzību, uzupurēšanos un lielajiem panākumiem mēs varam pārliecināties šodien ar patiesu prieku un gandarījumu paškirstot un lasot aizvadīto gadu nodzeltējušos trimdas preses izdevumus. Tā ir daļa no Latvijas slavenās sporta vēstures un slavas dziesma mūsu jaunatnei trimdā. Par to lai šodien visai aktīvo sportistu saimei un sporta darbiniekiem vissiltākais un latviskākais paldies.

Šī veiktā darba un panākumu atslēga ir lielā vienprātība un saticība sportistu un sporta darbinieku starpā un latviešu sportista pareizā sporta ētikas izpratne, nopietnā pieeja izvēlētam mērķim un savas zemes un tautas nacionālā karoga cienīšana un mīlēšana. Katras sportiskas cīņas un uzvaras augstākais gandarījums aktīvam cīnītājam ir bijis tas, ka mazās, verdzībā smakušās latviešu tautas pārstāvis — latvietis ir varējis parādīt sevi pārāku par citiem. Sarkanbaltsarkanās krāsas ir mudinājušas un vedušas šo jaunekli vai jaunavu pie uzvaras. Latvijas karogs un Latvijas vārds tam cīņas karstumā ir bijis acu priekšā. Tāpēc šodien varam būt pārliecināti, ka latviešu sportisti būs tie pirmie, kas atsauksies aicinājumam no zemes pie Baltijas jūras tad, kad tur brīvi un netraucēti atkal plīvos šīs cīņas, brīvības un neatkarības simbols.

Tagad mūsu trimdas dzīvē sācies jauns posms, jauns laikmets. Mēs arvien lielākā skaitā atstājam Eiropas krastus un nav vairs tālu tā diena, kad šajā krastā būs palikusi mazākā trimdinieku daļa. Latviešu valoda šodien jau skan visos pasaules kontinentos. Mēs lasām un zinām, ka latviešu sportisti jau startē un cīnās it visur tur, kur skan šī valoda un latviskā dziesma. Pēc smaga un grūta eksistences darba tie atrod laiku un vietu savu iemīļoto gaitu turpināšanai. Un jau šodien ar lepnumu sirdīs mēs lasām, ka tur tālā Čīlē, Jaunzēlandē, Austrālijā, Kanadā tāds un tāds latvietis vai latviete ir guvis uzvaru, ir ierindojies starp redzamākajiem, ir vietējai sportistu saimei licis runāt par tādu, maz pazīstamu Latviju, ir guvis sev līdz ar to Latvijas nākotnei draugus un sabiedrotos. Ar šiem sasniegumiem latviešu sportisti nav tik daudz domājuši par sevi, bet gan to mērķis ir bijis pakalpot savai dzimtenei, savai tautai, savam karogam.

Latviešu sportisti, un sporta darbinieki tālajās zemēs un salās! Šis lai ir tas mērķis un uzdevums, kura dēļ mēs šodien dzīvojam. Tā ir latviešu sportistu saimes sūtība trimdā, par kuras izpildīšanu mēs kādreiz būsim spiesti atbildēt tiem tautas brāļiem un sporta laukumu biedriem, kas uz mums un mūsu darbiem tic un cer! Ja Vācijā dzīvojot esam varējuši pilnam piepildīt savu sporta zināšanu pūru ,tad tagad dažādos kontinentos strādājot un dzīvojot mums ir un būs dažādas iespējas vērot un piesavināties to labāko no labākā. Nepiemirstat to visu uzņemt sevī, jo reiz tomēr pienāks tā diena, kad viss redzētais un pozitīvi iegūtais būs jānodod kā svēts mantojums brīvās tēvzemes sporta jaunatnei. Tāpēc jaunajā trimdas posmā ieejot mēs nedrīkstam turēt rokas klēpī. Mums visiem vienoti un mērķtiecīgi jāturpina tas darbs, ko esam izvēlējušies savam vārdam sportista jēdzienu pievienojot.

Lai šos uzdevumus godam veiktu, ir vajadzīga arī apzinīga un pārdomāta vadība un informātīvs centrs vai birojs. Ar to nebūtu teikts, ka au šodien visā pasaulē izkliedētiem latviešu sportistiem būtu atļauts startēt vai nestartēt tikai ar šādas vadības atļauju un piekrišanu. Tas būtu absurds un lielākā aplamība. Nē! Šeit vajadzīga tieši pašu aktīvo sportistu iniciātīva un ikreizēja stāvokļa izpratne un piemērošanās vietējiem apstākļiem. Ar šo apzinīgo un pārdomāto vadību būtu domāta vecāko sportistu vai sporta darbinieku iniciātīva vai vadība uz vietām, lai latviešu sportistu gaitas svešumā neapsīktu un tikšu fiksētas un ierakstītas latviešu sporta trimdas laika vēsturē. Šiem pienākumiem un uzdevumiem piedzīvojušu un sagatavotu darbinieku mums netrūkst. Vācijas apstākļiem radītā Latviešu Sporta un Fiziskās Audzināšanas Padome pie LCK, pamatojoties uz savām instrukcijām fiziski un praktiski šos uzdevumus veikt nav spējīga, jo demokratisku vēlēšanu ceļā radītais tās sastāvs pa daļai jau izklīdis līdz ar pārējo sportistu saimi. Mums tuvākā nākotnē ir jārada ar visu plašā pasaulē izklīdināto sportistu un sporta darbinieku aktīvu līdzdarbību un atbalstu jauns LSFAP darbu turpinātājs institūts, kas darbotos ciešā saskaņā un kontaktā ar mūsu vadošām trimdas organizācijām LCK un LNP, nevis lai no kāda noteikta punkta ar rīkojumiem un instrukcijām mēģinātu „vadīt" visas pasaules latviešu sportistus, bet lai šajā centrā saplūstu visas ziņas par sportistiem, viņu gaitām un sasniegumiem ka sporta laukumā, tā personīgā dzīvē, tādi rodot kaut ko līdzīgu ziņu vai materiālu savākšanas centram, resp. sporta dzīves archīvam. Šim organam vai personām kā LCK institūtam varētu uzlikt par pienākumu arī netiešu sporta dzīves pārzināšanu, informējot iespēju robežās par latviešu sportistu darbu un sasniegumiem visus sporta vadības centrus un kopas dažādā vietās.

Visi minētie ierosinājumi ir vēl diskutējami un pārdomājami, bet straujā emigrācija prasa šī jautājuma drīzu atrisināšanu, tāpēc Anglijas, Zviedrijas, Dānijas, Austrālijas uc. zemju latviešu sporta dzīves vadošie institūti un darbinieki ar šo tiek aicināti nākt ar konkrētiem priekšlikumiem, lai latviešu trimdas sporta interesēs mūsu darbs tautas un tēvzemes labā varētu veidoties tik pat sekmīgi un saskaņoti un tādā pat sajūsmā un vienprātībā, kā pirmajos trimdas gados Vācijā.

Uz to mani labākie novērojumi visai latviešu sportistu saimei plašajā pasaulē.

A. Celms

LCK sporta vadītājs trimdā.

Kā gaidīts — Libekas uzvara

Decembra beigās Libekā risinājās ilgi gaidītās finālcīņas pasaules YMCAs organizētajā angļu josla nometņu meistarībā. Tiešām labi noorganizēto sarīkojumu ar uzrunu atklāja 626. militārās pārvaldes komandieris ģen. Vilsons. Sportisti viņam pateicās ar rozēm, standartiņu un piemiņas nozīmi. Tad sākās sacensības.

Basketbolā vidus grupas uzvarētāja Verdenas piecnieks līdzvērtīgā cīņā pieveica dienvidu grupas pārstāvi Lingenu 42—39 (20—11). Visu pieņemtais uzvaras favorīts — Libekas Mēzenes nometne attaisnoja skatītāju cerības un, nodemonstrējot noteiktu pārāko spēles veidu, viegli pārspēja Verdenu 63—37 (29—18) un Lingenu 46—38 (24—17). Libekiešu krāsām uzvaru izcīnīja šādi spēlētāji: Berkolds, Hildebrants, Zunde, Siliņš, Grosbergs, Avotiņš un Paukšēna. Verdenas sastāvā redzējām bij. braunšveģiešus Lukstiņu, Cipuli un Priedīti, kuriem labi pieskaņojās Leitis, Linde un Mancs. Lingenu pārstāvēja igauņi.

Volejbolā neieradās vidus grupas uzvarētāja — Getingenas Vētras nometne, tālab finālspēlēs pielaida 2. vietas ieguvējus Verdeniešus. Arī volejbolā uzvarā piekrita ziemeļu grupas spēcīgajiem reprezentantiem — libekiešiem. Pēc tam, kad Verdena jau bija liekusies Libekas (6—15, 15—6, 7—15) un Lingenas (15—12, 14—16, 9—15) priekšā, libekiešu sacensībai ar Lingenas igauņiem bija jāīzšķir josla meistarsacīkšņieks. Galdītās divās cīņas vietā rutinētākie Libekas volejbolisti izcīnīja negaidīti iespaidīgu 15—8, 15—5 uzvaru. Vecajā un atkal jaunajā meistarvienībā darbojās Šleicers, Avotiņš, Sisenis, Bērziņš, Dzintars, Berkolds un Linde. Panākuma kaldināšanā ievērojama nozīme piekrita faktam, ka Šleicers atkal spēlēja pārī ar atjautīgo cēlēju Avotiņu, kā arī teicama trešā gremdētāja — Dzintara iegūšana. Draudzības sacensībā Libeka revanšējās Neštates treniņu centra papildinātajai vienībai par nesen piedzīvoto zaudējumu, uzvarot šoreiz 15—8, 15—12.

Uzvarētāji saņēma jaukas celojošās balvas, bet visu 3 pirmo vietu izcīnītāju vienību dalībnieki tiešām vērtīgas balvas — basketbola kedas un kamzoļus. Līdz ar to lielākais pēdējā laika sporta sarīkojums angļu okupētajā Vācijas daļā bija beidzies. Liekas, ka nu atkal iestāsies klusums, jo maz ticamā, ka pātrinātā izcelošana vēl pieļaus plašāka mēroga sarīkojumus. Nav arī vairs īstas intereses par sporta dzīves notikumiem. Ja agrāk Libekas Mēzenes nometnes sporta nams nespēja visus skatītājus uznemt, tad pēdējā laikā „uzticīgo" skaits palicis pavisam mazs. Spilgts apliecinājums tam arī fakts, ka sarīkojumā pat uz mirkli neparādījās Mēzenes nometnes komandants, lai gan tieši viņa viri izcīnīja skaistu dubultuzvaru... Panākumu gan prata godināt Libekas latviešu YMCAs vadība, lai gan šoreiz sportisti būtībā nepārstāvēja YMCAs krāsas. Jā, mainās laiki un likteņi!

Alfrēds Vinčels

1949. g. 15. dec. šķīrās no mums mūsu mīļā

Marija Greiško

dzim. 1893. g. 15. jūl. Rēzeknē. Apbedīta 1949. g. 20. dec. Zalcburgas komunālkapos, Austrijā.

Pēc viņas sēro:
virs, meitas, znots un mazmeitiņa

1949. g. 15. dec. no mums šķīrās

Marija Greiško

dzim. 1893. g. 15. jūl. Rēzeknē. Apbedīta 1949. g. 20. dec. Zalcburgas komunālkapos, Austrijā.

Vieglas smiltis svešumā.

Pēc viņas sēro:
Eglīšu ģimene un O. A. H. Raikovski

TILTS
ILUSTRĒTS LATVIEŠU ŽURNĀLS

Iznākusi TILTS pirmā burtnīca.

Žurnāls 48 lpp. biezs, lielā formātā, bagātīgi ilustrēts. Tas ir pirmais šāda veida izdevums trimdā un ietērpā un saturā pārspēj pat Latvijas brīvvalsts laika līdzīgus izdevumus

TILTS sniedz lasītājiem jaunākos latviešu literatūras oriģināldarbus un tulkojumus.

TILTS atspoguļo latviešu trimdinieku dzīvi un notikumus dzimtenē.

TILTA līdzstrādnieki ir mūsu spējīgākie rakstnieki, mākslinieki un žurnālisti.

TILTA atsevišķas burtnīcas cena:

Anglijā	2/6
ASV	50 c
Austrālijā	4/—
Brazilijā	Cr. 15.—
Dānijā	Kr. 3.—
Kanadā	60 c.
Zviedrijā	Kr. 2.20
Vācijā	DM 2.—

TILTA ABONEMENTS pieteicams katrā grāmatu galdā vai arī tieši izdevējam **HUGO SKRASTIŅAM, (23) Sengwarden, Wilhelmshaven, Germany.**

TILTA ABONEMENTA PRĒMIJA.

Pasūtinot TILTA pirmās 3 burtnīcas, katrs abonents kā apgāda **bezmaksas prēmiju** saņem vienu no Jaunā Vārda apgādā līdz šim iznākušām daiļliterātūras grāmatām, vērtībā līdz DM 7.—, pēc paša izvēles.

Šo bezmaksas prēmiju apgāds izsūtīs abonentam tūlīņ pēc abonementa maksas saņemšanas.

Abonementa maksu var piesūtīt arī tieši apgādam starptautiskajos pasta kuponos attiecīgā vērtībā.

(684) **JAUNĀ VĀRDA apgāds**

Latvijas Ev. Lut. Baznīcas Virsvaldes izdevumā iznācis

Baznīcas kalendārs

1950. GADAM

Pasūtināt vairumā pie **J. Bergmaņa,** (13b) Jettingen (Schwäb.), Krankenhausstr. 224, vai pieprasīt draudžu mācītājiem.

Cena DM 1.50. (569)

Bij. FELLBACHAS nom. latviešu kom. likvidācijas komisija uzaicina visas prasības pret bij. Fellbachas latviešu kom. pieteikt rakstiski Eslingenā, Weilstr. 26—8, **J. Matisonam** līdz š. g. 10. janvārim. (684)

Piedāvāju latviešu grāmatas, notis, pastmarkas, pastpapīrus un tautiskus izstrādājumus.

A. KALNĀJS,

Le Moyne Str. 2112, Chicago 22, Ill., U. S. A. (690)

Iznācis vecākais, visizplatītākais latviskais kalendārs — **Ed. Alaiņa**

TĒVIJAS KALENDĀRS

1950. gadam

	DM
vairākkrāsainā iespiedumā, maksā tikai	1.50
Bez tam:	
V. Bērtiņa, **Mājas cepumi**	2.80
V. Bērtiņa, **Praktiskā virtuve**	4.—
Tā pati, glīti iesieta	5.—
Plašākais latv. dziesmu krājums **Pie Dzintara jūras**	2.50
Ed. Alainis, **Nomodā un sapnī**	1.50
Tā pati angļu valodā	1.50
Tā pati vācu valodā	1.50
M. Tvens, **Toma Soera piedzīvojumi**	0.50
Ed. Alainis, **Klusās skaņas**	0.20
J. Jaunsudrabiņš, **Jaunsaimnieks un veins**	11.—
A. Strindbergs, **Hēmsainieki**	6.—
Dž. Steinbeks, **Mēness norietējis**	5.—
Voltērs, **Kandids**	4.50
Dž. Hiltons, **Ardievu, Mister Čips**	3.50

Pieprasiet:
ED. ALAINIM,
(13b) Dillingen/Donau. Postfach 5.

Izsūtu pēcmaksā arī atsevišķus eks. Atkalpārdevējiem parastā atlaide. (688)

Nauda un laime,
naids un mīlestība
ir galvenie vadmotīvi
Jāņa Jaunsudrabiņa
jaunākajā romānā

Nauda

286 lpp. Cena DM 6.50.

Dabūjams visās nometņu grāmatnīcās vai

T. DĀRZIŅA grāmatu apgādā, (21a) Münster/Wl., Postfach 82. (681)

Grāmatu apgādi un izdevēji

AR 1950. GADU ATVERU

grāmatgaldu

Rietumaustrālijas pilsētā **Pertā.** Lūdzu nākt talkā, sūtot grāmatas, pārdošanas noteikumus un ziņojot norēķināšanās kārtību.

ERIKS MEIJA,
256, St. George's Terrace, Perth, W. — Australia. (691)

---

15. janvārī iznāks
Agr. Arnolda Asara

Praktiska lauksaimniecība

Apm. 200 lpp. Cena DM 5.—.

Saturā: Augu barošanās un sastāvs. Augsne. Augsnes mēslošana. Sēklas. Augu kultūras lauksaimniecībā. Mājkustoņu ēdināšana.

L. RUMAKA APGĀDS,
Würzburg,
Central DP Camp. (673)

Meklēju vecāku, kārtīgu sievieti

— vieninieci, kurai nav iespējas izceļot un kas vēlētos braukt līdzi uz Austrāliju kā ģimenes piederīgā un būt maniem 2 bērniem (5 g. v. zēnam un 1 g. v. meitenītei) vecmāmiņas vietā un vadīt saimniecību. Piedāvājumus adresēt vai pieteikties personīgi Latvijas redakcijā Eslingenā, Breite ielā 6—5. **I. Liepsala.** (686)

STEIDZAMI!

Lai izceļotu — meklēju savam 4. g. v. puisītim sirdī un prātā izglītotu māmiņu. Tautietes (arī ar 1 bērnu) līdz 32 g. v., rakstot, pievienojiet biogr. u. fotogr., ko katrā gad. sūtīs atpakaļ. Esmu 36 g. v., ar nep. augstskolas izglītību. Ofertes ar Nr. 673. (673)

Uzaicinu pieteikties līdz 1950. g. 15. februārim personas, kas bauda mantošanas tiesības uz š. g. 19. oktobrī mirušā Eduarda Vītola (dzim. 1909. g. 29. 12. Aiviekstes pagastā) atstāto mantu.

A. Brenķis,
Bocholtas nometnes latviešu grupas pārstāvis,
(21a) Bocholt/Westf. 689)

Latvju grāmata meklē sakarus

ar kokgriezējiem, gleznotājiem, tautisko piemiņas lietu, tautas tērpu, ģērboņu, standartiņu, medaljonu, prievīšu, jostu, rotas lietu utt. gatavotājiem. Piedāvājumos, vēlams ar paraugiem, lūdzu norādīt veidus, daudzumus un cenas, kā arī vēlamo norēķināšanos utt.

LATVJU GRĀMATA piedāvājas pārņemt likvidējamo nometņu grāmatnīcas. Lūdzu rakstīt: **ED. DOBELIS, 503, 2nd Street N. W. Waverley, Iowa, U. S. A.** (685)

Latvietis Austrālijā,

33 gadus vecs, dzīvo un strādā mazā rūpniecības pilsētā Sidnejas tuvumā, labs darbs un pelna, meklē mīļu meiteni, kurai ceļojums uz Austrāliju būtu arī ceļojums uz laulības ostu. Vēstuļi ar foto šī laikraksta kantorī ar Nr. 680. (680)

E. EGLIŠA kungu, kas ar vēstuli redakcijai bija lūdzis ziņu, lūdzu paziņot savu adresi, jo tā gājusi zudumā. (687)

ANGLIJAS BALTIEŠU UZMANĪBAI

Lielāka mašīnu fabrika

Anglijas vidienē (the Midlands) vēlas informāciju par sekojošiem baltiešu amatniekiem,

labiem aroda pratējiem: **revolvervirpotājiem, frēzētājiem ,horizontāliurbējiem, urbējiem, virpotājiem, slīpētājiem un aizzīmētājiem.**

Ieinteresētos lūdz uzdot pasta adresi, vārdu, uzvārdu, vecumu, tautību, kur un cik ilgi strādājis savā arodā (sīkas ziņas) un kādā darbā un kur atrodas tagad.

Ja fabrikai izdosies saņemt atļauju EVW nodarbināšanai, tad nav šaubu, ka ceļš pavērsies arī citiem arodiem, kādēļ lūdzu rakstīt arī pārējiem.

W. Wache, 88, Upper Villiers Str., Wolverhampton., England (677)

ASV gatavas aizstāvēt Jugoslaviju pret bruņotiem uzbrukumiem

TITO ĻAUJ JUGOSLAVIEM IEPIRKTIES UZ SVĒTKIEM ASV

Nujorka (A). — Vecgada vakarā ASV atstāja jaunais Savienoto valstu vēstnieks Belgradē Džordžs V. Ellens. Janvāra pirmajās dienās viņi ieradīsies Belgradē. Pirms došanās uz savu jauno darba vietu, Ellenam pagājušo piektdien bija garāka audience pie prezidenta Trūmena. Pēc šīs apspriedes jaunais ASV vēstnieks izteicās: „Man ir pilnvaras apliecināt Tito, ka Savienotās valstis aktīvi pretosies katram mēģinājumam ar bruņotu varu apdraudēt Jugoslavijas neatkarību. Mēs esam pārliecināti, ka Padomju savienības agresīvā politika pret maršalu Tito turpināsies. Tāpat kā mēs boļševiku agresīvajai politikai esam pretojušies Berlinē un citur, arī Jugoslavijā Savienotās valstis nepieļaus tagadējās iekārtas gāšanu ar konspirāciju, iekšējām revolūcijām, partizānu cīņām vai citādi. ASV joprojām atzīst un respektē katras valsts tiesības būt suverēnai un brīvai. Tāpat mēs apsveicam katras tautas aktīvi parādītu gribu ar ieročiem aizstāvēt savu neatkarību. Paiešējā Jugoslavijas valdība un jugoslavu tauta pagājušajos 12 mēnešos šo vēlēšanos skaidri demonstrējušas, un ASV darīs visu, lai šī pašnoteikšanās tiesība netiktu ar varu atņemta."

New York Herald Tribune Belgrades korespondents Gastons Koblencs savā gada pārskatā par Tito politiku atzīst, ka Tito režīms paiešreiz atrodas sava spēka kalngalos. Starp citu, šī pirms svētkiem maršals Tito atļāvis katram Jugoslavijas pilsonim iepirkt amerikāņu preces 6 dolaru vērtībā. Pazīstamais amerikāņu pasta tirdzniecības uzņēmums Sears and Roebuck saņēmis no Jugoslavijas arī ledus skapju un veselu dzīvokļu iekārtu pasūtījumus, jo izrādās, ka jugoslavi nodibinājuši „kollektīvus". Vienas mājas iedzīvotāji Belgradē, piemēram, saliekot katrs pa 6 dolari, saņems amerikāņu preces par 1800 dolariem.

Indija atzīst...

(Turp. no 1. lpp.)

jorkā ziņoja, ka vecgada vakarā Padomju savienības pārstāvis Maliks oficiāli pieprasījis pārstāvja tiesības komūnistiskās Ķīnas „speciālvēstniekam Tsiangam". Maliks prasa, lai Tsiangam dod tiesības ieņemt viņam pienākošo sēdekli drošības padomē. UN aprindas paredz, ka šim Malika spiedienam būs panākumi un sarkanās Ķīnas delegāts savu vietu varēs ieņemt vēl šajā mēnesī. Padomju savienības pūles labi saprotamas, jo ar nacionālās Ķīnas pārstāvja nomaiņšanu zināmā mērā ir izlīdzināta Tito diplomātu uzvara UN. Kā zināms, šajā mēnesī Jugoslavija ieņems līdzšinējo Ukrainas vietu UN padomē.

Vašingtonā norāda, ka ASV varētu veiksmīgi sabotēt sarkanās Ķīnas pārstāvju piedalīšanos UN jau ar to vien, ka nedotu iebraukšanas atļaujas tādas valsts pārstāvjiem, ko Kapitolā neatzīst. Sabiedriskais noskaņojums Ķīnas jautājumā paiešreiz ir ļoti saspīlēts. Amerikāņu „tautas varonis Nr. 1"—ģenerālis Mekarturs kongresu nepārtraukti bombardē ar iesniegumiem, kuŗos norāda uz briesmām, kādas draud ASV drošībai, ja pielaidīs vēl tālāku komūnisma izplešanos Klusā okeana telpā. 30. decembrī Mekartura ziņojumu nolasīja ASV nacionālās drošības padomē. Savā ziņojumā Mekarturs prasa par katru cenu aizsargāt Formozas salu, pēdējo nacionālās Ķīnas patvērumu, jo tam nonākot komūnistu rokās, būtu apdraudēta arī amerikāņu bāze Okinava, Filipīnas un Japāna. Mekarturs savā stratēģiskajā analizē pierāda, ka amerikāņu aizsardzības līnijas ar to tiktu atspiestas uz Havaju un Marianu salām, līdz ar to būtu pazaudēti visi ASV ieguvumi ilgajā un grūtajā karā pret Japānu.

Senātors Toms Konelijs ārlietu komisijas prezidijā pieprasījis tūlītēju militāras misijas nosūtīšanu uz Formozu, un to prasa arī senātors Tafts, kas vēlas Formozu izbūvēt par ASV cietoksni.

Šie vēlējumi jau pieņēmuši reālu formu. ASV aizsardzības ministrija vecgada dienā paziņoja, ka februārī uz Formozas salu dosies ASV augstāko militāro vadītāju delegācija. Tajā piedalīsies ASV ģenerālštāba priekšnieks ģen. Omars Bredlijs un visi štābu priekšnieki.

Oficiālajā komunikē teikts: „Paredzētā ASV ģenerālštābu priekšnieku vizīte februāra sākumā Formozā nav ārkārtējs ceļojums, bet to inspekcijas braucienu loģisks turpinājums, kuŗos ASV štābu priekšnieki iepazinās ar amerikāņu aizsardzības stāvokli visā pasaulē. Pagājušajā vasarā ģenerālštābu priekšnieki ieradās Eiropā, apmeklējot arī Vāciju un Austriju, bet septembrī inspicēja ASV bāzes Alaskā. Štābu priekšnieki apmeklēs tikai Formozu, Japānu un Havaju, bet viņu došānās uz Filipīnām un Koreju nav paredzēta."

No Formozas AP korespondents ziņo, ka nacionālisti esot pieprasījuši, lai par militāro operāciju vadītāju Ķīnā un līdz ar to nacionālistu bruņoto spēku virspavēlnieku ieceļ kādu amerikāņu ģenerāli. Min, ka ķīnieši esot lūguši, lai pie viņiem sūta vai nu pašu ģenerāli Eizenhaueru, vai ģenerāli Vedemeieru, kas jau otrā pasaules kara laikā vadīja amerikāņu militārās operācijas Ķīnā, toreiz gan tikai pret Japānu.

ABS un NBC komentātoru ziņojumos Jaungada dienā par pēdējām militārajām konferencēm Vašingtonā norādīja uz divaino faktu, ka šajās ļoti svarīgajās apspriedēs nav piedalījies kara ministrs Džonsons. Ar to tikai pastiprinātas baumas, ka prezidenta Trūmena un Džonsona starpā neesot vairs īstas saskaņas un paredzama Džonsona demisionēšana.

13,5 miljardi dolaru Savienoto valstu aizsardzībai

Parīzes laikraksts Le Monde ziņo, ka jaunajā 1950./51. g. valsts budžetā, ko prezidents Trūmens janvārī iesniegs ASV kongresam, Savienoto valstu nacionālās aizsardzības mērķiem paredzēti 13,5 miljardi dolaru. Šī summa sadalīta sekojoši: aviācijai 4.100.000.000 dol. (līdzšinējā budžetā 4.550.000.000 dol.), sauszemes bruņot. spēkiem 3.900.000.000 (4.200.000.000) dolaru un flotei 3.750.000.000 (4.200.000.000) dol. Neraugoties uz aizsardzības izdevumu vispārējo samazinājumu, jaunais budžets tomēr paredz paturēt ASV bruņotos spēkus pietiekamā kaujas stiprumā, sevišķu vērību veltījot to tehniskajiem jauninājumiem. Paredzētas arī summas militāro ierīču būvei Alaskā, Okinavas salā un citās stratēģiski svarīgās vietās.

Pēc jaunā budžeta projekta ASV sauszemes armijā paredzētas 10 divīzijas ar 630.000 virsu. Aviācijas stiprums noteikts uz 48 lidmašīnu grupām un 416.000 apkalpes locekļiem. Flotē saskaņā ar jauno budžetu paredzēti: 460.000 virsnieku, instruktoru un matrožu, 3 lieli lidmašīnu bāzes kuģi, 3 Essex tipa bāzes kuģi, 4 mazie bāzes kuģi, 4 eskortkuģi, 1 kaujas kuģis (Missouri), 13 kreiseri, 140 iznīcinātāji un 70 zemūdenes. Flotes aviācija domāta šādā sastāvā: 10 bāzes kuģu lidmašīnu grupas, 25 bumbvežu eskadriļas un 16 iznīcinātāju eskadriļas.

KARDINĀLIS MINDCENTIJS PĀRVESTS UZ MASKAVU?

Roma (Jj). — Aģentūra ARI, kas parasti ļoti labi informēta katoļu garīdzniecības jautājumos, ziņo no Romas, ka kardinālis Mindcentijs neatrodas vairs Budapestā, bet esot rūpīgā apsardzībā pārvests uz kādu nezināmu vietu. Aģentūra pēc vairākām pazīmēm domā, ka šī nezināmā vieta varētu būt vienīgi Maskava. Raksturīgs ir arī fakts, ka notiesātā kardināļa mātei pēdējo divu mēnešu laikā nav vairs atļauts apmeklēt savu dēlu. ARI aģentūras korespondents piebilst, ka ziņa par kardināļa Mindcentija aizvešanu iegūta no tās slimnīcas personāla, kurā Mindcentijs pēdējā laikā ārstēts.

Benzins, komūnisti un drusku naida pret ārzemniekiem

KO SOLA LIBERĀĻI AUSTRĀLIJAS NĀKOTNEI

Čifilija valdība Kanbērā sabija turpat visilgāko laika posmu, kāds strādnieku partijai līdz šim izdevies. Kabinets nepiedzīvoja demisijas vai papildinājumus. Ne velti lielpilsētas prese tādēļ vaicā, kur meklējami cēloņi austrāliešu noskaņojuma maiņai? Liberāļi un lauku partija vēlēšanu rezultātu iemeslu saskata veiksmīgajā opozicijas kampaņā. Dzird arī runājam, ka vispār Austrālijā katra valdība zaudējot daļu no tautas simpatijām, tiklīdz attiecīgā partija ievēlēta. Laikraksti savukārt pārliecināti, ka austrālieši novērsušies no sociālisma.

Nupat notikušās vēlēšanas jo sevišķas bija tai ziņā, ka to iznākums noteiks Austrālijas saimniecību un tās attīstību. Liberāļu solītā brīvā darba izvēle un privātā uzņēmība būs dzenulis Austrālijas saimniecībai, lai arī Menzijs teicās pārņemt valsts uzraudzībā visus monopolus, kas mēģinās izmantot tautu.

Melburnas laikraksts The Sun politiskais korespondents Frenks Čemberlēns, kas jauno ministru prezidentu pavadīja vēlēšanu kampaņas brauciena, norāda iemeslus, kas veicināja liberāļu uzvaru: austrālieši nebaidās, ka liberāļu vadībā varētu izcelties bezdarbs. Privātā uzņēmība un Menzija solītās cietās cenas ārzemju ražojumiem sagādās darbu visiem. Strādnieku partijas daudzināts bieds par jaunu bezdarba un depresijas laiku austrāliešus ietekmējis mazāk nekā liberāļu aizrādījums Čifilja vadībā nonākt pilnīgā sociālisma valstī. Liberāļi sola „iepūst vērtību" Austrālijas mārciņai, kas Čifilja laikā krituse. Šis solījums visvairāk ietekmējis namamātes, kas veido lielāko vēlētāju skaitu. Vēlēšanu kampaņas sievietēm sanākšmēs ar aplausiem un skaļiem piekrišanas saucieniem austrālietes uzņēma arī Menzija paziņojumu rūpēties, lai ik laulāts pāris saņemtu atbalstu jau pirmā bērna piedzimšanas gadījumā. Čifilijam nosilkt palīdzēja arī benzīns. Menzija solījumam sagādāt pietiekami degvielas un iespējami ātri atcelt benzīna sadali ar kartītēm bija ārkārtīgs iespaids, īpaši lauku apgabalos. Nedrīkst aizmirst, ka Austrālijā auto ir vēl svarīgāks satiksmes līdzeklis nekā ASV, it sevišķi farmeriem, kas tālu no pilsētas. Bez tam, ja nav benzīna cik vajag un austrālietis — pilsētnieks nevar aizbraukt nedēļas nogālē, tad tāda valdība nekam neder. Reizē ar benzīna jautājumu, jau pirms vēlēšanām bija manāma neapmierinātība ar Čifilja dolara politiku.

Vēlēšanu kampaņas sapulcēs runas par komūnismu radīja maz stridu, bet Menzija aizrādījums, ka Čifilja valdības pilnas nodarbinātības politika saistīta ar komūnistu iespaida paciešanu rūpniecībā, tomēr radīja negaidītu iespaidu austrāliešos. Liberāļi atkārtoti norādīja, ka komūnisti vainojami preču dārdzībā un materiālu trūkumā pamatrūpniecībai.

Viens no pārsteidzošākajiem iemesliem, kas arī pa daļai ietekmēja vēlēšanu rezultātus, ir naids pret eiropiešu masu ieceļošanu, The Sun svētdienas speciālnumurā paziņo Čemberlēns. Klusās lauku pilsētiņās Menzijs dzirdējis jautājumu, vai viņš izsviedis no Austrālijas ārzemniekus, ja viņu ievēlēs? Lai arī Menzijs solījies turpināt pašreizējo panākumiem bagāto imigrācijas politiku, tad, Čemberlēna vārdiem runājot, pretārzemnieku sajūta bija viens no neaprēķināmiem vēlēšanu faktoriem. Dzirdētas arī balsis pret līdzšinējo imigrācijas ministru Kalvelu un tā neciešo politiku šo jautājumu.

DP valrākumam ASV klājas apmierinoši vai pat labi

Amerikāņu prese pēdējā laikā atkal ar dzīvāku interesi pievērsusies DP problēmai. Mūsu laikraksta pagājušajā numurā minēti vairāki raksti, ko New Yorks Times veltījis pārvietoto personu jautājumam. Arī Christian Science Monitor savā jaunākajā numurā publicējis kāda augstāka IRO informācijas ierēdņa inspekcijas ceļojuma iespaidus pa 13 ASV štatiem. Pēc šī raksta kopvērtējuma var spriest, ka lielajam jauno ieceļotāju vairumam klājas apmierinoši vai pat labi. Galvenās grūtības daudzos gadījumos radījusi pilnīga angļu valodas nezināšana. Otrkārt, jaunajiem strādniekiem bieži vien nav pietiekamu vai pat nekādu pieredžu un prasmes arodos, ko tie uzdevuši. Bieži rada sarežģījumus arī tas, ka cilvēki vienkārši aizbēg projām no darba, nemaz nemēģinot aprast ar apstākļiem uz vietas. Bet daudz ir arī gadījumu, kur paši DP kļuvuši par nelabvēlīgu apstākļu upuriem—dažus no tiem cenšas izmantot kā lētu darba spēku. Dažviet jūtams arī dzīvokļu trūkums, kas sagādā ievērojamas neērtības.

Atsevišķo štatu pieredze ar DP ir visai dažāda. Ņudžersijā, piemēram, ļoti sekmīgi izturējuši pārbaudi 400 igauņi vienkopus Sibrokas farmā. Labi sevi attaisnojuši arī 500 poļi Longailendas kartupeļu farmā. Sevišķu popularitāti ieguvis Dr. Reintāla gadījums. Viņš saņēmis asistenta vietu Oklahamas universitātē, jo tam piederējusi tauriņu kollekcija, kas aptver 15.000 eksemplāru. Šis milzīgais tauriņu daudzums gan samulsinājis un pārsteidzis muitas ierēdņus, bet vēlāk, vietas sagādē, izrādījies par ļoti vērtīgu atbalstu, un Oklahamas universitāte bija laimīga par šādu ieguvumu.

Ar DP pilnīgi apmierināti arī Nebraskas un Viskonsinas štati. Veselā virknē dienvidu štatos toties jaunatbraucēju ricībā nodotas veselas farmas, pie tam jāstrādā bez algas un ar tādiem noteikumiem, ka tie saņem tikai daļu no ienākumiem. Viņiem pašiem jāsedz arī vēl zināma daļa izdevumu. Tur radušies tagad daudzos gadījumos grūti apstākļi.

AVS kongresa jaunajā sesijā parēgo grūtības Ečesonam

Vašingtona (B). — Nākamnedēļu ASV 81. kongress sāks savu otro sesiju. Starp citu kongress apspriedīs arī papildinājumu DP likumam, bet pirmkārt gan paredzamas debates par amerikāņu politikas vissvarīgākajiem jautājumiem — stāvokli Ķīnā, turpmāko saimniecisko palīdzību Eiropai, iekšpolitiskiem jautājumiem cenu un darba frontē un turpmāko amerikāņu ārpolitikas vadlīniju nospraušanu.

Šajā sakarā Ziemsvētku un Jaungada starplaikā Vašingtonas politiskajos salonos, pēc NBC komentātora Pirsona informācijas, daudz debatēts .Pirsons brīdina, ka pašreizējais noskaņojums, ko varot apzīmēt par „gandrīz vai pāniku lielu gaidāmu notikumu priekšvakarā", patiesībā neesot tik ļauns, kā tas pirmajā brīdī liekoties. Amerikāņu ārpolitikā nekādi radikāli soļi neesot gaidāmi un neapšaubot arī palīdzība Maršala plāna valstīm. Tāpat turpināšoties arī ieroču aizdevumu sadalīšana un sadarbība ar Britu impēriju, lai paturētu kontroli pār politisko attīstību Tālajos austrumos.

Smagākā problēma, pēc Neue Zürcher Zeitung Vašingtonas korespondenta uzskatiem, esot jautājums par Trūmena un Ečesona ārpolitiku. Ečesonu kongresā sagaida smaga kritika, jo Ķīnas zaudēšana un pašreizējās Maotsetunga sarunas Maskavā viņa autoritāti ļoti iedragājušas. Lai gan Vašingtonas prese visumā atzīst, ka arī jebkurš cits ārlietu ministrs, tāpat kā Ečesons, nebūtu spējīgs atrast izeju no kļūmīgā stāvokļa, tautas vēlēšanās redzēt vaininieku, kam uzvelt neveiksmīgo ASV ārpolitiku, ir tik liela, ka daudzi šaubās, vai Ečesons šo krizi pārdzīvos. Uzsver, ka Ečesonam nav tās autoritātes, kāda, piemēram, bija ablem viņa priekšgājējiem — Maršalam un Bērnsam. Stāvokli jo kritiskāku padara tas, ka debatēs nevarēs piedalīties senators Vandenbergs, kas nopietni saslimis.

Padomju nota Somijai

Helsinki (V). — Somijas valdība raugas ļoti nopietni uz Padomju savienības notu, kurā tā apvaino somus, ka tie, piešķirdami asiltiesības 300 padomju pilsoņiem, lauzuši miera līguma noteikumus. Valsts prezidenta Pāsikivi mītnē sanāca Somijas valdība ārkārtējā sēdē, kur apsprieda radušos stāvokli. Pirmdienas pēcpusdienā sanāca arī valdības ārlietu komisija, kurā bez ministru prezidenta Fagerholma ietilpst ārlietu ministrs Enkels, kā arī aizsardzības un tieslietu ministrs.

Helsinku politiskās aprindas domā, ka Padomju savienība ar notu vēlējusies labvēlīgi ietekmēt komūnistu izredzes nākamajās Somijas prezidenta vēlēšanās, kas notiks 15. janvārī.

DAŽOS VĀRDOS

Fainomenālu ātrumu — 1989. jūdzes stundā — sasniegusi mēģinājuma lidojumā kāda ASV rakešu lidmašīna. Jaunais rekords trīs reizes pārsniedz skaņas ātrumu.

Karalbu jūrā, kur tuvākajā laikā sāksies plašākie Sav. valstu miera laika flotes manevri, pamanīti trīs noslēpumaini PSRS tvaikoņi — Trepang, Peramutr un Čiaka. Krievu kuģi esot apgādāti speciālām radio ierīcēm, bet no ārpuses atgādinot parastos zvejas kuģus. ASV flotes iestādes paziņojušas, ka uzmanīgi sekošot šo padomju tvaikoņu tālākajam kursam.

Kotbusas policija (Vācijas padomju joslā) arestējusi gandrīz visus pilsētas valdes locekļus, kas pieder galvenokārt liberāldemokratu un kristīgo demokratu partijai. Pieci liberāldemokratu partijas locekļi izslēgti no Brandenburgas provinces parlamenta. Sakarā ar šiem notikumiem sācies jauns bēgšanas vilnis no padomju joslas uz rietumiem.

108 gadu vecumā 29. decembrī mirusi vecākā Francijas sieviete — kādreizējā skolotāja Irma Sablona.

Ēģiptes oficiālās aprindas kategoriski dementējušas AP aģentūras sniegto ziņu, it kā karalis Faruks precēšot sava augstmaņa meitu, 16 g. veco Narimanu Sadeku, izjaucot tās paredzētās laulības ar pašas izraudzīto līgavaini.

Rumānijas sarkanā karaliene Anna Paukere un spāņu komūniste La Pasionaria publicējušas Pravdā vecgada vakarā rakstu par komūnisma uzvaru 1950. gadā. Ar to ļikst pierādīts, ka Anna Paukere nav kritusi nežēlastībā, pretēji agrākām ziņām.

Irānas šahs pēc savu nedēļu viesošanās ASV atgriezies Teherānā. Viņš izteicies, ka draudzība ar ASV nodrošināšot Irānas neatkarību.

Vācu tērauda trests Diseldorfā apstiprinājis ziņu, ka izpildīts Maotsetunga pasūtinājumu un 1950. gadā piegādās Ķīnai 100.000 t dzelzceļa sliežu.

Kolombo konference Ceilonas galvaspilsētā sanāks jau 9. janvārī, ziņo no Londonas.

Saigonā izsludināta Vietnamas patstāvīga valsts. Vienošanos parakstījuši Francijas augstais komisārs Indoķīnā Pinjons un Indoķīnas ekspeizars Baodai. Vietnama būs autonoma locekle Francijas koloniālūnijā.

Formozas salā izkrauti 250 amerikāņu tanki, ziņo UP no Taipejas.

Žīdu palīdzības organizācijas Joint Budapestas pārstāvis Jākobsons atbrīvots no Budapestas „Lubjankas cietuma" — ungāru čekas galvenās mītnes, kur viņš divi nedēļas nosēdējis „svīzdams baļļu sviedrus un paciesdams visnecilvēcīgāko pratināšanu līdz 18 stundām dienā".

Pie poļu vēstniecības Parīzē 30. decembrī eksplodējusi „simboliska bumba", nodarot nenozīmīgus postījumus. Pats poļu vēstnieks paziņojis, ka par gadījumu neprotestēs, jo vainīgais droši vien neesot bijis francūzis.

Komūnisma aģentu skaits Afrikā pēdējā gadā trīskāršojies, ziņo beļģu Kongo pārvalde. Galvenā spiegu centrāle esot padomju konsulāts Brazavilā. 27 padomju konsulātu darbinieki Pretorijā nodarbojoties ar saimniecisko un militāro spiegošanu. Sabotāžas centrs atrodoties Adisabebā, kur padomju sūtņa rīcībā 120 vīru personāls.

Gīsenes slimnīcā kādai sešpadsmit gadus vecai vācietei piedzimuši Siamas dvīņi.

Eriks Kochs, bijušais Austrumprūsijas gauleiters un vēlākais komisārs Ukrainā, kā arī „darba akcijas" vadītājs Kurzemes cietoksnī un Ostlandē izdots Polijai tiesāšanai. Angļu militārtiesa Hamburgā izdošanu pamatojusi ar to, ka Kochs esot pilnam attaisnojis savu pavārdu „ukraiņu bende". Kochu apcietināja tikai pagājušā gada maijā.

Jaunās piecmarku zīmes no Londonas pienākušas Hamburgā. Tās apgrozībā laidīs pēc dažām nedēļām.

Pasaules pilsonis Gerijs Deviss būvēšot Francijas-Vācijas robežpilsētiņā Kēlā pie Reinas mājiņu, kurā dzīvošot, kamēr viņam došot atļauju ieceļot Rietumvācijā.

Divi vācu pasaules pilsoņi apmetušies Pētersbergā pie iekšlietu ministra darba kabineta logiem arī uz dzīvi, lai protestētu pret vīzas neizsniegšanu Dēvisam. Amerikāņu virsnieki Bonnā abiem demonstrantiem Jaungada naktī piesūtījuši kafiju, šokolādi, cigaretes un viskiju.